

Agència
per a la Qualitat
del Sistema Universitari
a Catalunya

Les accions postavaluació

Tarragona 16 i 17 de setembre de 1999

© Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya
Av. de la Catedral 6-8, 2a.
08002 BARCELONA

Realització editorial: Canon Editorial, S.L.
Benet Mateu, 28 - 08034 Barcelona

Primera edició: Desembre 2000
Tiratge: 500
Dipòsit Legal: NA-3443-2000

Índex

Presentació	
Bloc A. La informació als estudiants i a la societat	
La informació a la societat sobre la qualitat universitària a Europa	6
Les aportacions del taller: la informació a la societat	
- The information to students in United Kingdom <i>Julie Swan, Director of Development, QAA (UK)</i>	13
- Taula rodona: La informació a la societat <i>Tony Tysome, The Times Higher Education Supplement</i> <i>Jean Michel Djian, Le Monde de l'Education, de la Culture et de la Formation</i> <i>Josep Playà, La Vanguardia</i> <i>Josep Martí Font, El País</i>	15
- La formació als futurs usuaris de Catalunya Proposta de la Comissió per a la millora de la informació a la societat <i>Francisco Javier Bara -UPC-; Josep M. Brucart -UAB-; Jacint Jordana -UPF-; Josep M. Lucas -UB-; Sebastián Rodríguez -UB- i Ignasi Vila -UdG-</i>	18
Bloc B. Un aspecte clau en la millora	
El paper de les unitats tècniques en el procés d'avaluació i de millora	30
Bloc C. Noves tendències en avalució a Europa	
- The benchmarking experience in United Kingdom <i>John Randall, Chief Executive, QAA (UK)</i>	39
- The European Network <i>Dorte Kristoffersen, Deputy Director, Denmarks Evalueringinstitut</i>	44
Bloc D. Les accions postavaluació	
Taula rodona: Les accions postavaluació <i>Andreu Mas-Colell; Jaume Pagès; Lluís Arola; Joan Guitart; Antoni Serra Ramoneda i Gemma Rauret</i>	51
Les accions postavaluació: Conclusions generals	53
Documentació adjunta	
Evaluation of European Higher Education: A Status Report	55
1.- Introducció	
2.- Anàlisi comparatiu dels mètodes d'avaluació	
3.- L'estat dels processos d'avaluació externa a Europa	
Anexes	
Programa del Taller: Les accions postavaluació	74
Participants del Taller	76

Ara fa un any, Tarragona va acollir el segon taller organitzat per l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya que va tractar sobre les accions postavaluació. Aquell context va representar un marc excel·lent per a la reflexió i el debat entorn els processos d'aplicació de les millores, el seguiment de les avaluacions i la informació als futurs estudiants, als empresaris i a la societat en general. També va ser el punt de partida per a la publicació d'un nou model d'informe, que l'Agència editarà anualment, amb els resultats dels processos d'avaluació. Aquest model inclou dades estadístiques i indicadors per a cadascuna de les titulacions avaluades a les universitats catalanes.

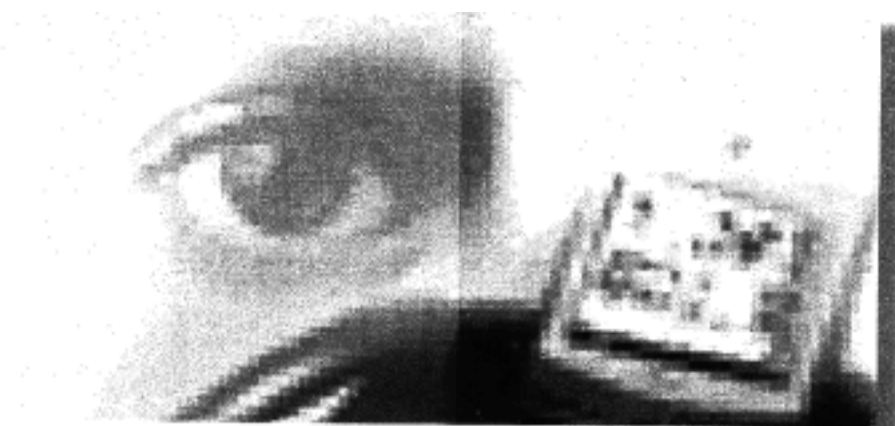
Aquest llibre recull els aspectes tractats en el taller que es consideren bàsics per tal d'aconseguir els objectius del procés d'avaluació actualment vigent i que es poden resumir en: promoure l'avaluació institucional de les universitats, elaborar metodologies homogènies integrades als models d'avaluació que utilitzen els països de la Unió Europea i proporcionar informació objectiva contrastada que serveixi de base per a la presa de decisions de les diferents organitzacions en l'àmbit de llurs competències.

També recull les conclusions a les que es van arribar, així com la traducció de part de l'Informe encarregat per la Comissió Europea DG XXII als responsables de les agències danesa i francesa sobre l'avaluació i l'educació superior a Europa.

Esperem que el contingut d'aquest llibre sigui d'utilitat no tan sols per als que van assistir al taller sinó per a totes aquelles persones interessades en el debat i en la difusió de la cultura de la qualitat universitària.

Gemma Rauret i Dalmau
Directora

Taller de Tarragona

Bloc A

La informació als estudiants i
a la societat

La informació a la societat sobre la qualitat universitària a Europa

Qui? Sobre què? A qui? i Com? són els principals interrogants que envolten una de les qüestions que es mostra més conflictiva en els processos d'avaluació de la qualitat que es duen a terme actualment a la majoria de països europeus: informar la societat sobre la qualitat del sistema universitari.

Resulta evident que l'última decisió crucial dins el procés d'avaluació de la qualitat és la de fer públics, o no, els resultats de l'informe final. En la majoria de països europeus, com Dinamarca, Finlàndia, els Països Baixos i Suècia, entre d'altres, l'informe es publica íntegrament. En d'altres països, com per exemple Alemanya, són les pròpies institucions avaluades les qui decideixen si volen publicar-lo.

Els arguments en contra de la publicació de l'informe final se centren en què els informes es dirigeixen exclusivament a les institucions que són, en definitiva, les responsables de la seva aplicació i seguiment. Moltes institucions, a més, temen que un informe crític pugui influir negativament en la demanda d'accés per part dels estudiants o en la dotació de recursos externs per a l'ensenyament i la recerca. Un dels arguments positius per publicar l'informe és que conté informació molt útil sobre la qualitat de l'educació superior per a un públic general. Una altra qüestió positiva en aquest sentit és que publicar l'informe pot fomentar l'aplicació de millores en les institucions que veuran la necessitat de potenciar els seus punts forts i evitar els punts febles de cara a pròximes avaluacions.

Després de prendre una decisió sobre la publicació de l'informe apareixen altres interrogants.

Qui ha d'informar sobre la qualitat de les universitats? En alguns països és la pròpia institució la que elabora la informació sobre la qualitat que ofereix als seus usuaris i possibles clients. Però la informació institucional pot ser massa subjectiva. En d'altres casos és l'agència la responsable d'assumir aquesta tasca informativa dins la seva missió general de vetllar per la qualitat del sistema d'educació superior. El govern, a través del Ministeri d'Educació, és, a França, responsable de la publicació d'un informe bianual sobre l'estat de la qualitat del sistema universitari francès. En definitiva, les responsabilitats de la publicació dels resultats de les avaluacions no està definida en l'àmbit europeu.

Sobre què s'ha d'informar a la societat en relació a la qualitat de les universitats públiques? Els aspectes qualitius de les avaluacions acostumen a ser més fidels a la realitat a l'hora d'informar sobre qualitat, però la societat demana, cada cop més, aspectes quantitius que els permetin comparar entre centres i titulacions. El cas de Suècia resulta paradigmàtic en aquest sentit, ja que l'agència sueca gestiona una base de dades accessible a través d'Internet que conté tot aquell material estadístic que considera fonamental per poder valorar la qualitat de les diferents institucions d'educació superior. A més, l'agència de Suècia fa arribar tots els informes d'avaluació a un ampli ventall d'usuaris del sistema universitari. En d'altres països de la UE, com Anglaterra, la difusió de dades estadístiques ha portat a la publicació sistemàtica, per part dels mitjans de comunicació, de rankings i classificacions sobre diferents indicadors de qualitat de les universitats.

Un altre dels aspectes a tenir en compte quan es parla de la informació a la societat sobre la qualitat del sistema universitari és que els col·lectius interessats, com ara estudiants, empresaris o la societat en general no comparteixen el mateixos interessos ni les mateixes necessitats informatives.

Recomanacions europees

En molts aspectes, com ara l'abast de l'avaluació o la metodologia a emprar, entre d'altres, hi ha diferències d'opinió o de procediment entre els països de la Unió Europea però, si més no, hi ha un cert acord tàcit en la necessitat de dur a terme aquests processos. Les recomanacions en aquest sentit que arriben des de l'àmbit europeu no obliguen ningú a adoptar una metodologia precisa o a realitzar les visites dels comitès externs d'una forma determinada però, si més no, s'han anat establint unes bases comunes a l'hora de dur a terme els processos d'avaluació que, malgrat les característiques específiques dels sistemes universitaris de cada país, han marcat els mínims exigibles. El tema de la informació a la societat sobre la qualitat de les institucions d'educació superior i els resultats de les avaluacions que es duen a terme, en canvi, no ha despertat encara un interès europeu comú, tot i que sí un debat intern en el si dels països.

Les recomanacions europees sobre l'avaluació de la qualitat de les institucions d'educació superior no recullen, en cap cas, l'obligatorietat de publicar els resultats de les avaluacions, però recorden el dret dels ciutadans a estar informats sobre la qualitat de les institucions públiques finançades per l'Estat. En aquest sentit, en l'apartat 3.1.4 de les Recomanacions del Comitè Econòmic i Social de la Unió Europea, d'octubre de 1977, diu textualment: "... Els ciutadans no només tenen dret a conèixer els nivells de qualitat dels centres que apliquen sistemes d'avaluació de la qualitat, sinó que també tenen dret a saber quins centres empen mètodes homologables d'avaluació. La informació és un element clau a la societat en la que vivim; per aquest motiu creiem que aquest tipus d'informació ha d'estar disponible per als ciutadans a través d'un possible *vademecum* periòdic que contingui les institucions d'ensenyament superior de la Comunitat que comptin amb sistemes d'avaluació emmarcats en els principis de la garantia de la qualitat". Aquesta proposta del Comitè Econòmic i Social és recollida per la Recomanació del Consell de la Unió Europea, de 24 de setembre de 1998, que recomana "publicar els resultat de l'avaluació de forma adequada a cada Estat membre"; a més d'apuntar en l'Annex que "els informes amb els resultats dels procediments d'avaluació de la qualitat s'haurien de publicar de forma adaptada a cada Estat membre i constituir un material de referència satisfactori per als interessats i per a la informació dels ciutadans en general".

La diversitat europea

En funció dels objectius del procés d'avaluació de la qualitat, així com de la dependència dels organismes que el duen a terme, la informació que cada país ofereix a la societat varia notablement.

Si bé, en la majoria de països europeus hi ha un consens sobre la necessitat d'informar la societat sobre la qualitat de les institucions d'educació superior, ja sigui com a forma de garantir la transparència o com a rendiment de comptes als contribuents, cada país disposa de les seves pròpies condicions. La informació és, en una societat com la nostra, un dret però també una eina poderosa de manipulació de l'opinió pública. Les diverses agències i organismes europeus responsables de les avaluacions de la qualitat de les institucions d'educació superior, doncs, es

debaten actualment entre la necessitat (o el deure) d'informar i la dificultat de poder reflectir la realitat sense cometre greuges comparatius.

El cas anglès

Un dels casos més paradigmàtics d'Europa és el la Gran Bretanya on tota la informació sobre els processos d'avaluació és accessible al públic. La *Quality Assurance Agency for Higher Education* (QAA) descriu la seva missió com la de vetllar per la qualitat de l'educació superior per mitjà, entre d'altres accions, de “proporcionar informació clara i acurada als estudiants, empresaris i altres interessats sobre la qualitat i els estàndards de l'educació superior”.

Tots els informes d'avaluació, tant d'una sola titulació com d'un mateix ensenyament en un conjunt d'institucions, realitzats per la QAA es fan públics i es poden consultar a través de la seva pàgina web (www.qaa.ac.uk). Aquest informes inclouen aspectes com ara el disseny del currículum; docència, aprenentatge i avaluació; progrés dels alumnes; suport als estudiants, tutories; recursos per a l'aprenentatge i assegurement de la qualitat; etc.

Cal dir que a Anglaterra existeix una gran competitivitat entre les institucions d'ensenyament superior i que els alumnes són vistos com a clients potencials. Un estudi recent de l'Institut d'Estudis d'Ocupació titulat “*Making the right choice - How students choose universities and colleges*” revela que els estudiants, cada cop més, necessiten estar ben informats i disposar de dades concretes per triar el centre on volen estudiar. A més, els estudiants anglesos disposen de molta informació facilitada per les pròpies institucions i de “rankings” o taules comparatives que apareixen periòdicament a la premsa, com en el suplement *The Times Higher Education Supplement*, comparant diversos aspectes de les institucions.

Les “cotations” a França

A França, el *Comité National d'Évaluation* (CNE) fa públics els informes finals d'avaluació, per titulació o per centre, i els balanços generals que, de forma bianual, elabora el President de la República sobre l'estat de l'ensenyament superior a França, tal i com recull l'article tercer del decret de 21 de febrer de 1985 relatiu a l'organització i el funcionament del CNE.

L'Informe té, doncs, com una de les seves missions principals la d'informar a l'opinió pública, així com als administradors i usuaris del centre.

Els informes finals d'avaluació que publica la CNE incorporen sempre un comentari de dues a quatre pàgines del president del centre avaluat. D'aquesta versió definitiva de l'informe se n'editen 600 exemplars i s'elabora un document de síntesi que es fa arribar a la premsa i a un públic més general. Els informes de la CNE es poden consultar també per internet (www-cne.mesr.fr), així com els “profiles” -documents de quatre pàgines que descriuen els principals punts forts i punts febles dels informes d'avaluació realitzats després del maig del 1997-, i els resums -que presenten les grans línies i les principals conclusions dels informes elaborats per la CNE.

La CNE, a més, publica regularment les “cotations” (cotitzacions) com una alternativa als rankings. Aquests documents presenten una classificació de resultats de les avaluacions d'acord amb una sèrie de categories compatibles predefinides. Els resultats es presenten respectant els objectius dels programes individuals avaluats i, per tant, s'evita així la possible comparació entre centres.

Finalment, a França, com a Anglaterra, els mitjans de comunicació escrits, especialment el periòdic *Le Monde de l'Education, de la Culture et de la Formation* informen la societat sobre els resultats de les avaluacions duts a terme per la CNE.

Dinamarca: garantir la transparència i evitar “rankings”

El Centre Danès per a l'Assegurament de la Qualitat de l'Ensenyament Superior (*Evalueringss
C e n t r e t*) –un organisme independent sota els auspicis del Ministeri d'Educació- és l'encarregat de la redacció de l'informe final d'avaluació, la versió definitiva del qual es lliura a l'organisme que ha encarregat l'estudi, així com a cadascuna de les institucions responsables del programa avaluat.

Aquests informes finals també es poden comprar o consultar a través de la web del Centre (www.evc.dk) des d'on es pot accedir, a més, a diversos articles sobre assegurament de la qualitat realitzats per experts en la matèria.

A Dinamarca hi ha actualment un debat obert al voltant de la informació que cal donar a la societat sobre la qualitat de les institucions superiors, però sembla haver-hi un ampli consens entre les pròpies institucions i el Ministeri d'Educació de la importància d'informar com a sistema de garantir la transparència dels processos d'avaluació, així com per evitar els “rankings”.

El debat als Països Baixos

El procés d'avaluació que desenvolupa l'Associació Universitària dels Països Baixos (VSNU) té una doble finalitat: d'una banda, contribuir a l'increment de la qualitat de l'ensenyament superior i, de l'altra, rendir comptes a la societat sobre la qualitat del sistema universitari, ja que es considera que tant el govern com els contribuents -estudiants, pares, empresaris- tenen el dret de saber com s'inverteixen els seus diners. En aquest sentit, una de les principals missions de l'agència holandesa és la d'informar a la societat en general sobre l'avaluació de la qualitat a les universitats. Aquesta doble funció sovint planteja contradiccions, ja que la confidencialitat es considera més eficient de cara a l'increment de la qualitat, mentre que el rendiment de comptes exigeix publicar els informes. Tot i això, la VSNU continua mantenint aquesta doble missió.

La VSNU publica l'informe final d'avaluació de cada titulació i, un cop l'“Inspectorate” –un òrgan governamental encarregat de la revisió (metavaluació) dels programes avaluats-, ha realitzat el seguiment de la incorporació de les recomanacions de millora contingudes en aquest informe, en publica un altre.

Actualment, a Holanda existeix un debat sobre la conveniència de fer una distinció entre l'informe final, destinat a informar les pròpies institucions, i la publicació d'un resum breu de les principals conclusions més proper a les necessitats informatives de la societat en general.

La transparència sueca

Una de les principals funcions de l'Agència Nacional per a l'Educació Superior sueca (Högskoleverket), responsable d'avaluar i auditar les institucions d'educació superior, és la de proporcionar informació a la societat sobre l'educació superior i la recerca. Una part d'aquesta

informació fa referència al sector d'educació superior en general, mentre que una altra part important està destinada especialment als futurs estudiants per tal de facilitar-los la tria dels estudis que volen cursar així com informar-los de temes com ara l'abast de cursos disponibles. Tota aquesta informació es pot consultar per Internet a la web de l'agència (www.hvs.se), des d'on es pot accedir a tots els informes i estudis realitzats fins el moment. A més, tots els comunicats de premsa es poden consultar a través de la xarxa en el mateix moment en què es fan arribar als mitjans de comunicació.

Tots els informes i publicacions de l'Agència es distribueixen també en format paper a un ampli col·lectiu, que inclou el Parlament i el Govern, institucions d'educació superior, associacions d'estudiants i altres organitzacions i persones interessades.

Una altra de les responsabilitats de l'Agència sueca és la de mantenir actualitzada una base de dades estadística d'abast nacional sobre educació superior. L'Agència d'avaluació és la responsable de decidir quina informació relativa a les institucions d'educació superior cal recopilar i processar, mentre que l'Agència Nacional d'Estadística sueca (SCB) és qui publica tot aquest material estadístic. Les estadístiques relatives a l'educació superior i recerca, tant les dades com el seu anàlisi, es publiquen en un informe anual.

L'Agència sueca també elabora informes per millorar el coneixement de les universitats i les escoles universitàries en temes rellevants per aquest sector.

Finalment, una de les darreres activitats que ha incorporat l'Agència és la de supervisar que les institucions d'educació superior compleixin les lleis i normatives que les afecten i satisfacin els principals interessos i necessitats tant públics com individuals dels usuaris, particularment els dels estudiants i empresaris. Per exemple, en l'informe "Educació lliure de càrrecs" s'examina els principis implicats en el carregament de quotes a les universitats i escoles d'educació superior. Aquest estudi va ser proposat per la Unió Nacional d'Associacions d'Estudiants de Suècia que opinava que les institucions d'educació superior carregaven excessivament les quotes. L'informe de l'Agència va alertar a totes les institucions del país de la normativa que estan obligades a seguir.

Per tal de desenvolupar totes aquestes tasques d'informació i difusió, l'Agència sueca compta amb un departament d'informació dedicat exclusivament a aquesta funció.

Finlàndia: l'informació plural

El Consell d'Avaluació de l'Educació Superior Finlandès (FINEEC) és qui se'n carrega de la publicació dels informes finals d'avaluació. En el cas de les avaluacions institucionals, el FINEEC es fa càrrec del finançament de la publicació de l'informe extern d'avaluació dins la sèrie de publicacions del Consell, mentre que moltes universitats publiquen, per pròpia iniciativa, els informes sorgits del procés d'autoavaluació.

Sovint, paral·lelament a la publicació de l'informe, es duu a terme un seminari en el que els avaluadors interns i externs tenen l'oportunitat de discutir sobre les propostes de millora. Aquest seminari està obert a la presència dels mitjans de comunicació. Tant els informes publicats pel FINEEC com les conclusions dels seminaris es poden consultar per internet (www.minedu.fi/minedu/education/finehec.html).

Actualment, i després de l'aprovació de la llei d'agost de 1998, el Ministeri d'Educació finlandès, entre d'altres aspectes, destaca que un dels objectius del procés d'avaluació ha de ser el de proporcionar a la societat "informació fidedigne i comparable, plural, comprensible, professional i sistemàtica, tant quantitativa com qualitativa".

Altres països

A **Àustria**, el Ministeri Federal i les pròpies Universitats -a través del Consell Consultiu per Universitats (Universitätenkuratorium Universitätenkuratorium)- comparteixen la responsabilitat d'avaluar la qualitat del sistema universitari. La llei (Universitäts-Organisationsgesetz, UOG 1993) estableix que el Ministre Federal ha de presentar, cada tres anys, a l'Assemblea Nacional un informe sobre les fortaleces i els principals problemes de les institucions d'educació superior. També per llei, els rectors de les universitats estan obligats a recollir tots aquells informes de les avaluacions realitzades a cadascuna de les titulacions de la seva universitat i publicar-los cada dos anys.

L'**Institut Noruec d'Estudis en Recerca i Educació Superior** (NIFU) és l'organisme del Ministeri d'Educació encarregat de les avaluacions de la qualitat de les institucions d'educació superior noruegues. El NIFU publica els informes dels avaluadors externs, després de ser revisats per les institucions avaluades.

A **Portugal**, la Llei de 21 de novembre de 1994 estableix que el Consell Nacional d'Avaluació de l'Ensenyament Superior, l'òrgan encarregat de la metaavaluació de les institucions d'educació superior, ha de "procedir a la divulgació pública dels informes d'avaluació de cada institució incorporant-hi la resposta de les institucions avaluades".

El context del Plan Nacional de Evaluación

A Espanya, el *Plan Nacional de Evaluación de la Calidad* inclou com un dels seus objectius principals el de "proporcionar a la societat, especialment als estudiants universitaris actuals o potencials, informació rellevant i objectiva sobre la qualitat de les universitats espanyoles".

En el desenvolupament del procés d'avaluació proposat pel *Consejo de Universidades* s'especifica que aquest finalitza amb la redacció d'un informe que ha de contenir els documents elaborats pels comitès interns i externs d'avaluació, així com propostes de millora que hauran de tenir en compte les institucions per a millorar la seva qualitat. "Aquest informe –diu el *Plan Nacional de Evaluación*– o bé els seus aspectes més significatius han de ser publicats". El 1997 es publica un informe que conté diversos aspectes generals dels resultats de les avaluacions dutes a terme durant el primer any d'aplicació del pla.

La informació a Catalunya

L'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya, després d'haver publicat el primer Informe sobre les avaluacions dutes a terme en el programa 1996-97, en el que aporta aspectes especialment qualitius dels ensenyaments i centres avaluats, es planteja actualment la necessitat d'aportar també dades quantitatives sobre la situació actual de les universitats públiques catalanes per garantir la transparència del sistema, tal i com ja fan d'altres països europeus.

El Consell de Direcció de l'Agència -format pels rectors de les universitats públiques, els presidents de llurs Consells Socials, el gerent del Comissionat per a Universitats i Recerca, els directors generals d'Universitats i de Recerca i el seu president- ha decidit, en aquest sentit, publicar en el segon informe de l'Agència algunes dades sobre indicadors relacionats amb la demanda i l'accés als centres, el rendiment acadèmic i l'estructura del professorat, entre d'altres. La publicació d'aquestes dades representa un pas endavant en el que es considera una de les principals missions de l'Agència: informar la societat sobre la qualitat universitària, recollida en el *Decret de Creació* d'octubre de 1996: "L'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya ha d'ésser un instrument útil, no només per impulsar i implementar mesures de qualitat i d'avaluació continuada a les universitats, sinó també per recollir i canalitzar un flux constant d'informació entre la universitat i els seus clients i usuaris...". En aquest sentit, doncs, les universitats catalanes poden considerar-se pioneres a l'Estat espanyol, e en consonància amb altres països europeus, en donar informació específica de cadscuna de les titulacions avaluades.

Tot i això les preguntes formulades al principi sobre qui ha d'informar la societat sobre la qualitat universitària?, com? i sobre què? continuen presents cada cop que es redacta un nou informe, ja que informar no és fàcil i encara menys sobre una realitat tant complexa com la universitat. A més, els *Estatuts* de l'Agència recullen, en l'article 8 apartat 3 d'*Informació i confidencialitat*, que "Els resultats de les avaluacions efectuades es posaran en coneixement de l'entitat o òrgan objecte de l'avaluació i del Comissionat per Universitats i Recerca, i no se'n donarà cap difusió o publicitat que no sigui expressament autoritzada pel rector de la universitat respectiva. El Consell de Direcció acordarà el nivell d'agregació o desagregació de la informació que es presenti".

Les aportacions del Taller: La informació a la societat

The information to students in United Kingdom

Julie Swan

Director of Development, QAA (UK)

L'actual context de l'ensenyament superior al Regne Unit es caracteritza per dos trets fonamentals: la diversitat i la competitivitat. Certament, existeix una gran diversitat d'institucions d'ensenyament superior, unes 250, que fa que els alumnes britànics hagin d'escollir d'entre una àmplia varietat tant de centres com de programes d'estudi. D'altra banda, una gran competitivitat entre les institucions d'educació superior ha provocat que els estudiants es considerin cada vegada més com a consumidors potencials d'un determinat programa. Tot això fa que la informació que arriba als futurs estudiants universitaris esdevingui cada cop més diversa, més subjectiva, fins i tot agressiva, en un mercat en el que es tracta de captar el màxim nombre de clients. Tenint en compte, a més, que l'ensenyament superior al Regne Unit és cada vegada més car.

Així doncs, els futurs alumnes tenen al seu abast una informació extremadament diversa tant pel que fa a la quantitat com a la credibilitat, que va des de la propaganda institucional (prospectes, jornades de portes obertes) a les "league tables" (publicades a la premsa), passant pels manuals editats per organismes oficials i la informació que publica la Quality Assurance Agency (QAA) en els seus informes d'avaluació.

És obvi que els estudiants precisen d'una informació clara, objectiva i accessible a l'hora de triar els seus estudis i el centre on cursar-los amb un cert coneixement i criteri però, en canvi, l'actual context divers i competitiu fa que la seva decisió final molts cops estigui més influenciada per factors extraeducatius que per aspectes com la qualitat de la docència, el suport acadèmic o la dedicació del professorat, etc. que ofereix una determinada titulació.

Un estudi recent dut a terme per l'Institut d'Estudis d'Ocupació i titulat "Making the right choice - How students choose universities and colleges" (juny 1999) analitza la informació i els principals criteris que els estudiants britànics tenen en compte a l'hora d'escollir els seus estudis universitaris i el centre on els volen cursar. Aquesta anàlisi ha posat de manifest que els alumnes que volen accedir a l'ensenyament superior demanen cada cop informació més especialitzada sobre les institucions, els plans d'estudi, els cursos específics als que poden accedir, etc. Així mateix es fa palès que d'entre les diverses fonts d'informació que tenen al seu abast, els estudiants consideren especialment les "league tables", el consell de pares i familiars i els informes d'avaluació de la qualitat que publica la QAA, tot i que, aquests últims, no acostumen a influir massa en la seva decisió final.

Precisament, una de les principals missions de la QAA és la de promoure la confiança de la societat en la qualitat de les institucions d'educació superior, així com en el seu control i assegurement, en gran part, proporcionant als estudiants, empresaris i societat en general una informació clara i acurada sobre els estàndards de qualitat de l'educació superior mitjançant la publicació dels informes d'avaluació.

Aquests informes, que poden fer referència a una única institució o bé a un mateix ensenyament en el conjunt de les institucions que l'imparteixen, aporten informació sobre el disseny curricular; la docència, i l'aprenentatge, així com la seva avaluació i control; el suport als estudiants i les tutories; el recursos per a l'aprenentatge i l'assegurament de la qualitat, entre d'altres aspectes.

Els informes de l'Agència, dels que se'n editen uns 300 per titulacions i 16 transversals l'any, es poden consultar íntegrament a la web de la QAA o adquirir en còpia paper i se'n distribueixen gratuïtament a les persones interessades i als mitjans de comunicació.

Les més de tres mil visites que rep diàriament la pàgina web de la QAA (www.qaa.ac.uk) són un bon exemple de la importància que té la informació fiable pels futurs alumnes de les institucions d'educació superior.

Actualment, i davant de la creixent demanda d'informació independent per part dels estudiants, l'Agència duu a terme diverses iniciatives per tal que els resultats de les avaluacions siguin més explícits i, per tant, que la informació que arriba als estudiants, i a la societat en general, sigui millor i més accessible. Entre aquestes iniciatives hi ha la d'introduir als informes un "benchmarking" entre assignatures i un marc de referència per a les qualificacions; la d'especificar els programes d'estudi i la d'adoptar un model més entenedor d'informe final. Totes aquestes accions estan dirigides a ampliar i millorar la informació als estudiant i als empresaris per tal que coneguin amb major precisió per a què estaran qualificats els llicenciats un cop hagin cursat un determinat estudi.

Com a conclusió, sembla que queda prou clar que totes aquelles iniciatives que faciliten l'informació objectiva sobre l'ensenyament superior als futurs alumnes els ajuden a escollir millor.

Les aportacions del Taller: La informació a la societat

Taula rodona: La informació a la societat

Tony Tysome, The Times Higher Education Supplement

Jean Michel Djian, Le Monde de l'Education, de la Culture et de la Formation

Josep Playà, La Vanguardia

Josep Martí Font, El País

Els mitjans de comunicació, especialment la premsa escrita, tenen un paper molt important en la formació de l'opinió pública en una temàtica com l'educació superior. En els països europeus es donen casos molt diversos pel que fa al rol de la premsa en la informació a la societat sobre el sistema universitari i la seva qualitat. Anglaterra i França són dos dels països amb major tradició informativa sobre l'educació superior i ambdós compten amb periòdics especialitzats en aquesta matèria: *The Times Higher Education Supplement* i *Le Monde de l'Education, de la culture et de formation*, respectivament.

En contextos absolutament diversos, tant pel que fa al sistema universitari com a la tradició informativa, aquests dos periòdics reflecteixen dues maneres diferents d'enfocar la informació sobre l'educació superior. El model anglès es basa en una informació bàsicament quantitativa, centrada en la publicació de "league tables" (classificacions) segons diversos indicadors de qualitat. Mentre que el model francès se centra en una informació més qualitativa i, es podria dir fins i tot, reflexiva.

Els mitjans de comunicació catalans gaudeixen d'una menor tradició informativa respecte a les universitats en general i, especialment, pel que fa a la seva qualitat.

En la taula rodona celebrada durant el Taller de Tarragona, representants europeus de mitjans de comunicació han debatut sobre: Quin tipus d'informació cal donar a la societat sobre els estudis universitaris? Quin ha de ser el paper dels mitjans de comunicació en aquest sentit? Quina informació s'ha de donar i com?

Le Monde de l'Education, de la culture et de formation: formar un esperit crític

El periodista francès *Jean Michel Dijan* destaca l'enorme dificultat que representa informar als estudiants sobre la qualitat de les universitats, sobretot a causa de la gran massificació a les aules, un problema que preocupa tant als educadors com als polítics. Això fa que per informar sobre aquest aspecte un mitjà de comunicació hagi de gaudir d'una àmplia credibilitat.

El diari francès ha adoptat una línia informativa basada en desenvolupar l'esperit crític dels estudiants per tal que aprenguin a seleccionar d'entre la gran quantitat i diversitat d'informació que reben del món universitari, tant a través de les mateixes universitats, com dels mitjans de comunicació i altres fonts informatives. Aquest esperit crític també ha de contribuir a ajudar els estudiants a reconèixer aquella informació de caire més "consumista" d'aquella que els pot estimular intel·lectualment.

Una de les principals dificultats amb la que es troba un mitjà de comunicació a l'hora de decidir quina és la informació que cal donar als estudiants sobre la qualitat de les institucions d'educació superior és la gran diversitat d'interessos que presenten. És a dir, alguns poden estar més interessats per aspectes pràctics i d'altres, per exemple, prefereixen conèixer la filosofia del centre al que volen accedir, les possibilitats d'estudiar a l'estranger, etc. *Le Monde de l'Education, de la Culture et de la Formation* ha optat per ajudar els alumnes a buscar la informació que més els pugui interessar i saber-la interpretar segons els seus propis interessos.

The Thimes Higher Education Supplement: les league tables

The Times Higher Education Supplement (TES) es un suplement setmanal del prestigiós diari britànic *The Times* que ofereix notícies del món de l'educació superior nacionals i internacionals. La seva audiència, bàsicament, la formen acadèmics, investigadors, graduats, estudiants, administradors d'institucions d'educació superior i polítics.

Anualment, aquest periòdic publica *league tables* (classificacions) sobre els resultats de les avaluacions de la qualitat que realitza l'agència britànica QAA. Segons el periodista de TES *Tony Tysome*, la publicació d'aquestes dades aporta una gran audiència al diari, ja que tant els estudiants com els empresaris prefereixen disposar d'una informació quantitativa sobre la qualitat de les universitats que els permeti jutjar per ells mateixos sobre el centre que millor s'adapta a les seves necessitats. Segons *Tysome* les universitats haurien de vèncer el seu temor als *rankings* perquè, de fet, les beneficia aparèixer al capdavant en alguns dels aspectes sobre els que se n'elaboren. Per exemple, una universitat pot comptar amb un baix nombre d'empleats però estar al davant de les altres pel que fa a la recerca.

Tysome considera que és extremadament difícil saber quina informació cal donar als estudiants i a la societat en general sobre la qualitat universitària, ja que no tothom té els mateixos interessos. Les *league tables* faciliten, en aquest sentit, que cadascú en faci la lectura que més li pot interessar. D'altra banda, aquestes taules fan més comprensible la informació sobre la qualitat de les institucions d'educació superior, ja que tant les universitats com les agències utilitzen en els seus informes –que a Anglaterra són públics– un llenguatge molt especialitzat que no és a l'abast de les persones alienes al procés d'avaluació. El paper del *Times Higher Education*, doncs, vindria a ser al de traduir els informes d'avaluació a un llenguatge comprensible per un públic general.

Finalment, *Tysome* adverteix de la necessitat que tant les universitats com les agències d'avaluació reflexionin sobre la importància d'informar a la societat sobre la qualitat de les institucions d'educació superior i proporcionin informació, com ja fa l'agència britànica, als mitjans de comunicació. La informació que aparegui als mitjans sobre la qualitat de les universitats ha de ser, cada cop més, fruit de la col·laboració amb el sector de l'educació superior.

La Vanguardia: la informació més rendible

Josep Playà, periodista de la secció d'educació del diari *La Vanguardia*, puntualitza que tant França com Anglaterra són dos països amb una realitat molt diferent de la catalana, en la què els diaris i els mitjans de comunicació en general tenen una escassa tradició d'informar sobre temes universitaris. Pocs diaris catalans tenen un suplement d'educació com el del *Times* i és molt possible que aquesta situació no canviï a curt termini. Cal tenir present -puntualitza *Playà*- que els mitjans de comunicació responen als interessos d'una empresa i, des del punt de vista del diari, aquests suplementos no aporten beneficis (els publicistes mai no contracten espai publicitaris a les pàgines d'educació dels

diaris). El món universitari tampoc no apareix entre els temes d'interès que reflecteixen les enquestes als lectors que es duen a terme periòdicament.

En els darrers anys, la informació sobre les universitats que apareix als diaris ha canviat radicalment. Es tendeix a donar una informació cada cop menys polititzada i es parla més de l'activitat de recerca científica que es duen a terme en el si de les universitats.

Un altre dels aspectes que determinen l'escassa aparició de les universitats a la premsa, segons *Playà*, és que aquestes no fan cap mena de política de *marketing*, no tenen en compte els mitjans per publicar, per exemple, l'opinió dels experts universitaris sobre temes d'actualitat.

En canvi, un dels aspectes que comença a proliferar a la premsa és la informació quantitativa sobre l'accés a les titulacions, malgrat que aquesta informació ja arriba als estudiants per altres vies i potser els diaris, en aquest cas, s'haurien de plantejar adoptar un paper més d'"assessors" que d'"informadors", com és el cas de *Le Monde de l'Education, de la Culture et de la Formation*.

Pel que fa als processos d'avaluació de la qualitat, *Playà* considera que les universitats catalanes en general s'han mostrat molt reticents a l'hora d'aportar dades i facilitar informació en aquest sentit als mitjans de comunicació. *Playà* recomanaria que l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya assumís, com una de les seves funcions principals, la de proporcionar informació sobre els processos d'avaluació de la qualitat universitària als mitjans de comunicació i que, per sobre del suposat perill de lectures errònies que pot provocar la publicació de dades quantitatives, es valori el benefici que suposaria facilitar aquest tipus d'informació a la societat.

El País de la Educación:

El diari *El País* és un dels únics mitjans catalans que dedica un suplement setmanal als temes específics d'educació, en el qual s'inclou una secció sobre universitats. Tot i això, aquest suplement d'Educació es dirigeix especialment als mestres de primària i secundària i menys als universitaris.

Martí Font, periodista del suplement d'Educació, reconeix que cada cop hi ha una demanda més important d'informació sobre ensenyament superior per part de la societat, ja que la universitat és actualment la clau d'accés al mercat del treball i el principal mitjà per a la integració social.

Amb tot, cal tenir en compte que el problema més important de la premsa és el de l'espai: el suplement setmanal de *El País*, per exemple, només compta amb 3 o 4 pàgines setmanals i això fa que gairebé el 90% de la informació que genera el món de l'ensenyament no es publiqui.

De totes formes, *Font* opina que les universitats tampoc no es preocupen massa de facilitar informació als mitjans, especialment pel que fa als seus processos d'avaluació i que, en aquest sentit, haurien d'estar més obertes a la crítica, ja que això no ha de suposar necessàriament entrar en un marc de competència, sobretot per que l'oferta de les universitats catalanes és prou plural i no competitiva. La por a que es publiquin «rankings» entre universitats frena a les institucions a facilitar dades als mitjans, tot i que aquests "rankings", fins i tot els que publiquen els diaris anglesos, tenen un valor molt relatiu. En aquest sentit *Font* creu que, a més, s'infravalora la capacitat, tant dels mitjans de comunicació com dels propis lectors, d'interpretar correctament les dades que es puguin aportar sobre la qualitat universitària.

La informació als futurs usuaris a Catalunya

Proposta de la Comissió per a la millora de la informació a la societat

Francisco Javier Bara -UPC-; Josep M. Brucart -UAB-; Jacint Jordana -UPF-; Josep M. Lucas -UB-; Sebastián Rodríguez -UB- i Ignasi Vila -UdG-

Marc general per a la informació al futur estudiant**1. Introducció**

Els estudiants són el principal grup d'usuaris de la universitat. A ells van adreçades les ofertes d'estudis de primer i segon cicle, doctorat i postgrau que ofereixen els diversos centres. Per accedir a les universitats l'estudiant exerceix el seu dret a escollir la titulació que desitja, sempre que reuneixi els requisits d'accés demanats. La decisió sobre l'adequació o no d'uns estudis als objectius i expectatives dels estudiants requereix disposar d'informació referent tant al marc professional dels estudis com a la qualitat del centre a escollir.

La diversitat de l'oferta d'ensenyaments a la universitat ha augmentat molt en els últims anys, tant pel que fa a la creació de noves universitats, públiques i privades, com al nombre de titulacions de cicle curt, de cicle llarg o de segon cicle que s'hi ofereixen. A més les noves tecnologies han suposat l'increment de l'ensenyament no presencial i dels ensenyaments denominats transnacionals. Això sense comptar amb la variada, i no sempre ben definida, oferta d'estudis de postgrau.

Aquest creixement de l'oferta ha coincidit amb la davallada demogràfica que no solament ha equilibrat l'oferta i la demanda, fins ara decantada cap a aquesta última, sinó que fins i tot s'està produint, en algunes titulacions, una oferta superior a la demanda. La capacitat de decisió de l'estudiant ha crescut doncs de manera significativa en els últims anys sense que la informació que es facilita ho hagi fet en la mateixa proporció.

No obstant això, els processos d'avaluació de la qualitat de les titulacions impartides a la universitat que s'està desenvolupant en els últims anys (1.2) ha aportat molta i nova informació fiable, validada i homogènia que pot ser de gran utilitat per a informar als futurs usuaris, sobretot si es presenta de forma amigable i pensada per l'audiència a la que va dirigida. Per altra banda les universitats també han desenvolupat bons sistemes d'informació a l'estudiant i cada vegada més disposen de serveis complementaris a disposició de l'estudiant que convé siguin coneguts pel futur usuari per tal de facilitar l'adient elecció de centre on ha de realitzar els seus estudis.

La informació resultant de les avaluacions cobreix un ampli espectre que va des del context institucional fins a les instal·lacions, passant pel pla d'estudis, el desenvolupament de l'ensenyament i els recursos de professorat. Les universitats disposen d'informació de serveis complementaris, horaris, etc. Però no es tracta solament de disposar de molta informació sinó de tenir-la assequible a través d'un organisme transparent i fiable que faciliti la informació nuclear per prendre la decisió més adient als objectius.

Ara bé, sent aquesta informació de gran interès cal relacionar-la amb la referida a la utilitat social dels estudis i sobre aquest punt la informació disponible pel futur usuari és molt més escassa,

quan es tracta també d'un aspecte fonamental amb el qual basar una possible elecció. En la línia d'ajuntar esforços per millorar la informació, l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya va crear un grup de treball format per professors de les diferents universitats catalanes per tal d'establir un marc general sobre la informació a l'usuari. El resultat ha estat aquest document dividit en tres capítols: el marc professional, la titulació i els serveis als que s'hi ha afegit unes recomanacions finals sobre el procediment més adequat per posar en marxa el sistema d'informació.

2. El marc professional

Des del punt de vista dels alumnes que es plantegen entrar a l'ensenyament superior, és evident que es necessiten punts de referència objectius i àmpliament acceptats per a l'elecció dels estudis i la titulació concrets, com a pas previ a la inserció en el món professional. Aquestes referències poden ser utilitzades pels estudiants en acabar l'ensenyament secundari o per graduats quan es tracti de titulacions de segon cicle, estudis de postgrau, etc. En altres paraules, aquesta informació hauria d'ajudar a una elecció vocacional dels estudis superiors.

És ben cert que el grau d'orientació vocacional dels estudiants de secundària és molt divers. Des d'aquells que tenen perfectament decidits els estudis que volen cursar, fins als que només manifesten una lleu tendència envers alguna família de titulacions (de caire científic, humanístic, etc. però sense més concreció). L'orientació hauria de poder donar elements de judici a tots, ja sigui per confirmar i consolidar una vocació primerenca, alliberant-la de possibles influències accidentals (modes, percepcions esbiaixades dels estudis i/o la professió, etc.) o per fonamentar una elecció més concreta en els casos en què la vocació no existeixi com a tal.

La informació rellevant per a escollir una titulació ha d'incidir en primer lloc en descriure el tipus de professió a la qual es pot accedir, és a dir, en quin camp se suposa que té probabilitats de treballar una persona que assoleixi la titulació que es considera, i en què consistiria previsiblement la seva feina. En segon lloc, pot ser interessant donar dades respecte a la situació actual de la professió, això és, situar la professió en el context social del moment. Aquests dos aspectes són els que es tracten en el primer gran bloc d'informació, que hem reunit sota el nom de marc professional, i que pot respondre a una estructura del tipus següent:

- 1.1. Reflexió general: titulació, professió, ocupació.
- 1.2. Funcions i camps d'actuació professional (sortides professionals)
- 2.3. Volum actual de titulats en aquests camps
- 2.4. Perspectives de futur: evolució de la demanda de la professió
- 2.5. Expectatives d'ocupació.
- 2.6. Inserció laboral
 - 2.6.1. Oferta d'ampliació d'estudis com a formació per a la inserció laboral
 - 2.6.2. Nivells d'inserció inicials (1-2 anys)
 - 2.6.3. Nivells d'inserció (3-5 anys)
 - 2.6.4. Satisfacció amb la formació rebuda
- 2.7. Acceptació dels graduats en el món professional
- 2.8. Superació per part dels graduats d'exàmens per part d'institucions externes

2.9. Altres indicadors

Si entrem amb una mica més de detall en els diferents ítems proposats podem observar, en primer lloc i immediatament, diferències molt importants segons el tipus de professió que es consideri. Així, hi ha alguns casos en què la relació titulació-professió és evident i pràcticament unívoca, com ara Medicina; en d'altres, la titulació és molt genèrica i obre camí a nombroses professions; finalment, hi ha professions a les quals es pot accedir des de titulacions molt diverses. Tot això implica que el contingut dels punts genèrics tindrà un plantejament diferenciat en funció del tipus d'estudis i professió.

En aquest sentit, el que anomenem Reflexió general correspon a una manifestació descriptiva dels objectius genèrics d'una titulació, en relació amb la o les professions més directament lligades als estudis. Per la seva part, l'enumeració de les sortides professionals és una informació que completa la del punt anterior, tenint en compte que aquest concepte pot ser força més ampli en alguns casos. De fet, moltes titulacions permeten un ventall molt ampli de sortides professionals possibles, encara que normalment no se les consideri com a probables, en el sentit de que no són les que es planteja la major part de les persones que segueixen els estudis.

Una altre aspecte molt important que cal proporcionar és una visió sobre la possible evolució futura de la professió. En molts casos no és fàcil fer una predicció a molts anys vista, però de vegades existeix informació valuosa, per bé que dispersa i poc sistematitzada, sobre evolució històrica de l'ocupació o sobre perspectives clares d'increment o disminució de la demanda de determinat tipus de professionals. Una informació acurada i objectiva sobre aquest punt seria de gran utilitat, i podria compensar visions parcials i modes, que en algunes ocasions han donat lloc a situacions d'atur o subocupació.

En relació amb això, pot ser interessant també conèixer, si és possible, la dada del volum de titulats existent en el camp que es considera, així com el de titulats en actiu. Evidentment, aquesta informació serà fàcil d'obtenir en determinades professions, com ara aquelles que demanen col·legiació obligatòria, i molt difícil en altres. En qualsevol cas, si es donen indicadors numèrics d'aquest tipus s'haurien d'interpretar en el sentit de deixar clar si les xifres d'ocupació esgoten la sortida professional de la titulació.

Finalment, i en relació amb aquesta informació genèrica sobre la professió, creiem necessari insistir en que s'han de tenir en compte els diferents àmbits territorials. Per exemple és important conèixer la demanda probable d'un determinat perfil professional a nivell català i a nivell estatal, però també a nivell europeu, atès que en aquest moment la competència en la recerca de feina pot venir també de titulats d'altres països de la Unió Europea. A la vegada, no s'hauria d'oblidar que poden existir ofertes de treball a l'estranger, amb les implicacions immediates pel que fa a les activitats curriculars complementàries que hauria de afrontar la persona interessada (idiomes, estades a l'estranger durant el període d'estudis, etc.)

Com hem vist, els primers apartats de la proposta no fan referència a cap Universitat en concret de les que imparteixen la titulació, però són importants si, com sembla lògic, del que es tracta en primer lloc és de triar una professió o camp d'activitat abans d'escollir el centre. Hi ha, doncs, altres punts del mateix bloc que també informen de la titulació, però concretant-la ja en els estudis impartits en un centre determinat. Així, les dades sobre nivells d'inserció professional dels graduats i/o satisfacció personal amb la formació rebuda (quan es compara la seva utilitat en el desenvolupament

de la tasca professional) poden obtenir-se mitjançant enquestes sistemàtiques a graduats. En alguns casos també pot ser factible donar dades objectives sobre l'acceptació dels graduats, si hi ha exàmens o proves de capacitació professional realitzades per institucions externes i que afectin a un nombre significatiu dels graduats.

En resum, els diferents apartats en què s'ha estructurat la proposta inclouen informació de tipus descriptiu i valoratiu, per una banda, i alguns indicadors objectius de tipus numèric per una altra. Tant en un cas com en l'altre hi ha una sèrie de característiques comuns que ha de reunir la informació perquè sigui útil. En primer lloc, hem de ser conscients que l'objectiu primordial de tot el procés és informar la societat i, en particular, els futurs usuaris de la Universitat. No es tracta, per tant, de recopilar dades per a ús d'alguna entitat universitària o de l'Administració, sinó destinades a alumnes de secundària, junt a les seves famílies. Aquest fet té implicacions immediates pel que fa al llenguatge que s'ha d'emprar en elaborar el document informatiu. No podem suposar que l'estudiant o la seva família serà capaç de o estarà habituat a llegir documentació amb el llenguatge propi de les universitats. I no perquè els conceptes utilitzats siguin difícils, sinó simplement per una qüestió de vocabulari específic. Aquesta reflexió es pot aplicar també malgrat els pares tinguin formació superior ja que el coneixement del món universitari que correspon a la seva etapa d'estudiants pot tenir, fins i tot, més de 25 anys. Com a conclusió, hem d'insistir en què la informació ha d'estar clarament orientada al receptor, essent possible fer una distinció si el destinatari del document és la societat en general (la persona que vol anar a la Universitat) o algun col·lectiu concret, com ara professors de secundària amb responsabilitats d'orientació.

Una altra característica molt important de la informació és que aquesta sigui significativa. Això vol dir que no té sentit donar dades si no van acompanyades del seu significat, de la seva interpretació objectiva o, com a mínim, dels termes de comparació adients. En altres paraules, els indicadors numèrics poden ser molt útils, però extrets del seu context poden ser també desinformadors.

Com a aspecte fonamental a l'hora d'endegar l'elaboració d'un document com el que es proposa, cal considerar les fonts a les quals s'ha de recórrer per a obtenir la informació desitjada. Concretant en aquest primer bloc, podem fer una distinció entre els apartats de caire genèric i els específics de cada centre.

Pel que fa a la reflexió general sobre la professió, el seu caràcter descriptiu i valoratiu aconsella que sigui elaborat per algun expert en el camp amb un bon coneixement i experiència tant en el món professional com en l'universitari. Com ja s'ha comentat abans, la descripció generalista pot referir-se a una titulació i professió o a un grup d'elles, en funció de quin sigui l'abast que es consideri adequat per al document.

Respecte al volum de titulats i d'inserció professional es pot utilitzar, si això és possible, la informació recollida pels Col·legis Professionals corresponents. Tanmateix aquestes dades poden ser difícils de trobar; d'informació n'hi ha, però moltes vegades només es pot aconseguir de forma fragmentària, sense sèries històriques consecutives ni homogeneïtat en les conclusions. Tot això vol dir que s'hauria d'insistir en la conveniència d'obtenir-los, a través d'estudis promoguts per les universitats, l'administració o les associacions empresarials i sindicals.

El conjunt d'informació específica dels centres pot ser recollit, en alguns casos, mitjançant l'anàlisi dels estudis que les universitats han endegat en els darrers anys. Així, es disposa d'algunes dades sobre inserció professional dels graduats. En qualsevol cas, també aquí es fa palesa la necessitat de

disposar d'aquesta informació i, en conseqüència, de donar indicacions o criteris per tal que les possibles enquestes o investigacions siguin fetes de forma homogènia i per tant comparable en les diferents universitats. En aquest sentit, poden ser de gran utilitat les conclusions del procés d'avaluació sobre la inserció professional dels graduats que impulsa l'Agència.

Per la pròpia naturalesa de la informació genèrica esmentada, és evident que no cal refer-la amb una periodicitat massa baixa. Una anàlisi ben feta de les relacions professió-estudis no ha de quedar obsoleta en pocs anys. Això es tradueix en què l'elaboració de l'informe pot ser una tasca important la primera vegada, però la seva actualització no ha de representar massa problemes. Des del punt de vista descriptiu, implica una revisió de les perspectives futures; i pel que fa a les dades objectives, una actualització dels indicadors escollits, el que es pot fer automàticament si els procediments de recollida d'informació estan ben establerts.

Amb aquest plantejament, no caldria renovar aquest primer bloc de l'informe abans d'uns tres anys, tot i que sempre és possible dur a terme una actualització més freqüent si es contempla la difusió del mateix per mitjans electrònics (web). Sí que és imprescindible designar l'organisme, institució o comissió que tingui la responsabilitat de, per una banda, promoure l'actualització dels ítems que es considerin obsolets i, per altra, validar l'adequació de la informació que s'incorpori a l'informe als criteris aprovats per a la seva publicitat.

3. Titulació

El segon gran bloc d'informació en què s'ha estructurat la proposta inclou tots els aspectes concrets d'una titulació determinada. L'objectiu que es pretén és, després d'haver donat alguns elements per ajudar a l'elecció de la professió i/o titulació, proporcionar informació sobre tot el que representarà seguir els estudis desitjats, i en un centre universitari determinat. De fet, en el capítol anterior ja pot haver-se donat alguna informació específica de centre respecte a la inserció professional dels graduats; però és ara quan es detallaran les particularitats més importants de la titulació, que poden ser també d'interès a l'hora d'escollir el centre.

A continuació comentarem breument la filosofia dels diferents apartats de la proposta.

3.1. Titulació

3.1.1 Descripció d'objectius

3.1.2 Comparació amb estudis afins

3.1.3 Interconnexions amb altres titulacions

3.1.4 Estudis previs i característiques personals: experiència prèvia educativa secundària, opció batxillerat, opció FP

3.1.5 Lloc on es fan els estudis

En primer lloc, es tracta de donar una indicació dels objectius propis de la titulació, tenint en compte que a l'apartat anterior potser es feia referència a un conjunt d'ensenyaments. A la vegada, és convenient fer un esquema de les relacions que hi puguin haver entre la titulació escollida i altres d'afins, així com les possibilitats de interconnexió entre totes elles.

Dins d'aquest apartat hi ha un aspecte molt important que és la presentació del perfil que hauria

de tenir la persona que vol estudiar la titulació considerada. Caldria incloure en aquest perfil els continguts de secundària que previsiblement necessitarà l'estudiant per seguir amb garanties d'èxit les primeres assignatures de l'ensenyament. I també les característiques personals (de caràcter, inclinacions vocacionals, motivacions, preferències per determinades matèries, etc.) que es considera hauria de reunir un alumne de la titulació. La qüestió dels coneixements no ha de ser difícil de sistematitzar i presentar, tot i que actualment no es fa de forma generalitzada (hi ha queixes per part dels professors de secundària que no tenen suficients elements per fer tasques d'orientació als seus alumnes). En canvi, és més delicada la qüestió del perfil personal, que pot ser bastant evident en algunes titulacions i molt menys en d'altres.

3.2. Accés al centre

3.2.1. Vies d'accés

3.2.2. Oferta i demanda de l'ensenyament (darrer trienni)

3.2.3. Notes d'accés

3.2.4. El perfil d'accés a la titulació en el darrer any

3.2.5. Cost dels estudis: matrícula, altres despeses necessàries

Es tracta d'un conjunt d'informació objectiva, normalment fàcil d'obtenir perquè ja està recollida de forma sistemàtica en la documentació dels organismes encarregats de l'accés a la Universitat. Així, les vies d'accés, evolució de l'oferta i la demanda de places en el centre, notes de tall, procedència i perfil dels alumnes ingressats, etc. Pel que fa a les notes de tall, s'ha de tenir cura de proporcionar dades normalitzades, referides per exemple al mateix nombre d'estudiants, a fi i efecte de que siguin comparables. A més d'aquests requeriments acadèmics, també pot ser útil donar el cost de la matrícula (que serà el mateix per a tots els centres públics) i, si s'escau, altres despeses pròpies de la titulació que calgui tenir en compte pel seu caràcter obligatori.

Aquesta informació pot donar-se de forma independent per a cadascun dels centres, o bé en forma comparativa per a tots els que imparteixen la titulació. Això dependrà de l'estructura final del document.

3.3. L'Ensenyament

3.3.1. Context general de la Universitat

3.3.2. Entorn de l'ensenyament

Facultat o escola que l'organitza

Altres titulacions de 1r o 2n cicle del centre

Nombre d'estudiants de la titulació i del centre

Altres centres ubicats al voltant de la titulació

3.3.3. El pla d'estudis

3.3.4. Perfil i objectius propis

3.3.5. Cicles, anys i crèdits (equivalència docent del crèdit)

3.3.6. Esquema del pla d'estudis

Cicles, anys i crèdits

Optativitat

Itineraris

Lliure configuració

Crèdits per equivalència

- 3.3.7. Règim de permanència i govern del centre
- 3.3.8. Organització i desenvolupament de la docència
 - Període lectiu
 - Organització docent
 - Períodes de matrícula
 - Períodes docents
 - Períodes d'exàmens
- 3.3.9. Horaris
 - Horari del centre
 - Blocs d'horari
 - Elecció d'horari
- 3.3.10. Nombre d'alumnes per classe
 - Obligatòries 1r cicle
 - Obligatòries 2n cicle
 - Optatives
 - Pràctiques
- 3.3.11. Metodologia docent
 - Tipologia de classes
 - Activitats especials
- 3.3.12. Dedicació als estudis
 - Demanda de treball personal
 - Compatibilitat estudi/treball
- 3.3.13. Tipus d'avaluacions (convocatòries i calendari)
- 3.3.14. Orientació als alumnes
 - Tutories de matrícula
 - Tutories de carrera
 - Atenció especial estudiants de 1r curs
 - Ampliació d'estudis, inserció laboral Serveis especials d'atenció individualitzada
- 3.3.15. Resultats acadèmics
 - Taxes d'èxit i fracàs per assignatures o grups d'elles
 - Taxes de graduació
 - Abandonament dels estudis
 - Durada mitjana dels estudis
- 3.3.16. Relacions externes
 - Possibilitat d'estudiar a l'estranger.
 - Convenis
 - Titulacions conjuntes amb altres universitats
 - Relacions amb empreses.
 - Pràctiques laborals

Com es pot veure, aquest apartat és el que inclou més informació. En línies generals, es contempen tots els aspectes del funcionament dels estudis en el centre considerat. La major part dels ítems

que s'han inclòs són autoexplicatius. Cal fer, però, alguna precisió o comentari sobre qüestions concretes.

La informació sobre el pla d'estudis té un primer punt molt important en el qual s'han de presentar els objectius propis de la titulació que s'ofereix en el centre, més enllà del que són els objectius genèrics que ja han estat enunciats. Això respon al fet que uns mateixos estudis poden estar orientats bé amb un caire generalista, o bé a formar professionals en una branca concreta d'entre totes les que, en principi, poden correspondre a la titulació.

Seguint amb el pla d'estudis, no es pretén reproduir exhaustivament la informació que normalment figura en les guies de centre i de l'ensenyament, i que darrerament es pot consultar via Internet. La finalitat és, més aviat, donar uns trets generals sobre durada prevista dels estudis, itineraris, tipus d'assignatures, grau d'obligatorietat i optativitat, etc. S'ha de procurar no carregar excessivament aquest apartat pel fet que la informació sigui abundant. Creiem que és difícil que l'estudiant utilitzi o doni la importància adequada a una informació detallada sobre assignatures que no siguin dels primers cursos.

El mateix comentari es pot aplicar a l'apartat d'organització i desenvolupament de la docència. No es tracta de donar un horari complet, sinó de resumir les característiques fonamentals d'aquest. Per exemple, si hi ha blocs d'horaris, les possibilitats d'elecció, etc., que poden ser d'interès per a una persona que vulgui compatibilitzar l'estudi amb la feina o altres activitats.

Aspectes complementaris com metodologies docents, avaluacions, etc., han de destacar l'eventual existència de procediments no habituals o específics de la titulació o d'alguna de les seves assignatures. A banda de la seva utilitat informativa, aquestes dades poden ser un indicador interessant de la preocupació per la innovació docent que té el professorat de l'ensenyament o que impulsa el centre.

És interessant esmentar les accions orientadores que promou el centre per als seus alumnes. Així, l'existència de sistemes de tutoria, ja sigui de matrícula o de seguiment del rendiment dels alumnes al llarg de tota la carrera; activitats de suport als alumnes de nou ingrés (activitats d'informació i acollida, cursos de nivell 0 o propedèutics) o als que finalitzen els estudis (inserció laboral, bosses de treball, etc.).

El punt de resultats acadèmics és molt important, tot i que la gran complexitat que presenta la sistematització homogènia de les dades fa que la seva inclusió en un informe que ha de ser públic sigui sempre molt controvertida. Tanmateix, una valoració de la qualitat dels diferents centres que imparteixen una titulació no seria completa sense alguna al·lusió a les taxes d'èxit i fracàs de les assignatures, a les taxes de graduació i a l'abandonament dels estudis. És evident que els indicadors que s'utilitzin han de ser perfectament homogenis i han d'anar acompanyats d'una explicació que posi de relleu clarament el seu significat, les conclusions que se'n poden treure i els límits de les interpretacions que admeten. A tall d'exemple, la dada aïllada de la durada mitjana dels estudis pot conduir a conclusions errònies si es comparen situacions amb un percentatge diferent d'alumnes que simultàniament estudien i treballen. O bé, les taxes d'èxit i fracàs no es poden deslligar del nombre d'alumnes que cursen la titulació i de la nota de tall corresponent. En qualsevol cas, creiem que és positiu començar a donar informació d'aquesta mena, encara que inicialment no sigui tan completa com seria desitjable.

Per últim, és important esmentar les possibilitats que té un estudiant de completar els seus estudis, o fins i tot realitzar una part d'ells, mitjançant activitats externes, col·laboracions amb empreses o intercanvis amb universitats estrangeres. Algunes dades concretes sobre el nombre d'alumnes que segueixen els programes d'intercanvi o els convenis amb empreses poden ser indicatives del plantejament de la titulació que fa el centre.

3.4 . Professorat

- 3.4.1. Tipologia del professorat implicat en la docència (ordinari, associat, altres)
- 3.4.2. Dedicació del professorat ordinari
- 3.4.3. Característiques del professorat associat
- 3.4.4. Experiència docent del professorat

Aquest apartat no pretén ser una taula sobre les dades de la plantilla docent del centre, sinó un recull breu de les característiques més destacades del professorat que es trobarà l'estudiant en ingressar al centre. És important sobre tot insistir en allò que sigui específic del centre: dedicacions, percentatge de professorat associat, indicadors rellevants d'experiència docent, etc.

3.5. Indicadors externs de qualitat

- 3.5.1. Avaluacions institucionals realitzades
- 3.5.2. Satisfacció amb la formació rebuda
- 3.5.3. Altres indicadors

La realització d'avaluacions institucionals de qualitat de forma periòdica i l'existència de sistemes de millora de la qualitat establerts, pot ser un reflex evident d'una preocupació del centre per la millora i l'excel·lència en totes les seves activitats.

3.6. Recerca

- 3.6.1. Línies, grups
- 3.6.2. Volum de projectes
- 3.6.3. Situacions rellevants: centres específics, programes, personatges

Aquí no es planteja fer una memòria de recerca, ja que aquest tema és lluny dels interessos immediats dels estudiants que encara no han entrat a la Universitat. Malgrat això, alguns indicadors escollits poden donar una idea de la qualitat global del centre i, indirectament, del grau d'actualització de coneixements per part del professorat.

El problema de la recollida d'informació és, en aquest cas, relativament senzill, ja que molts dels aspectes considerats ja han estat treballats i figuren en documents de fàcil accés. Així, la major part de la informació sobre pla d'estudis i organització i desenvolupament de la docència forma part de les guies dels ensenyaments, les pàgines web, etc. La qüestió important és seleccionar quines són les dades rellevants per a incloure a la fitxa de la titulació. Altres dades, principalment les relatives a l'accés, es troben ben sistematitzades en documents dels organismes de l'administració encarregats de l'accés a la universitat.

Pel que fa als diferents indicadors de resultats acadèmics, comencen a ser compilats de forma sistemàtica per les universitats com a eina per a conèixer millor el seu funcionament, en moltes ocasions com a conseqüència dels processos d'avaluació de qualitat duts a terme des de fa uns

anys. En aquest sentit, els diferents documents d'avaluació, interna i externa, que resulten d'aquests processos són una font excel·lent de dades. I ho seran cada cop més, a mida que els documents guia d'avaluació recollin amb més detall els criteris a seguir per a presentar la informació de forma homogènia.

En resum, el problema no és de manca d'informació sinó pot ser d'excés, que cal reduir. I sobre tot d'homogeneïtzació de les dades. També aquí es fa necessari designar un organisme o comissió que validi el contingut de la fitxa, a partir de la informació proporcionada per les universitats o recollida de la documentació que aquestes tenen disponible.

No cal dir que, anàlogament al bloc anterior (professió), els destinataris de la informació són els futurs alumnes de l'ensenyament superior i que, per tant, el llenguatge utilitzat i el detall amb el qual es presenta cada aspecte han de ser adequats per al seu nivell.

Una qüestió també important, pensant sobre tot en els aspectes que poden donar origen a més discussions pel que tenen de possible comparació de rendiments (resultats acadèmics), és que els indicadors que es facin servir i, sobre tot, els criteris explicatius i interpretatius dels valors numèrics, han de ser acceptats pel conjunt de les Universitats. No hem d'oblidar que tot el procés d'avaluació es duu a terme amb el suport de les universitats, mai de forma imposada. Per tant, tota la informació que aparegui ha de ser com a conseqüència d'un acord previ sobre els continguts.

Finalment, l'actualització de la informació en aquest bloc no ha de presentar problemes, ja que una bona part no canvia ràpidament, i del que es tractaria és de renovar anualment les dades que fan referència a accés d'alumnes, taxes de rendiment, etc, a partir dels mecanismes que tingui establert la administració i cada universitat.

4. Serveis

- 4.1. Situació i comunicacions
- 4.2. La secretaria del centre: ubicació i horaris
- 4.3. Biblioteca
 - 4.3.1. Ubicació
 - 4.3.2. Places
 - 4.3.3. Horaris
 - 4.3.4. Fons bibliogràfic
 - 4.3.5. Fons de revistes
 - 4.3.6. Ús del préstec
- 4.4. Sales d'estudi: ubicació i places
- 4.5. Serveis informàtics i d'accés a xarxa
 - 4.5.1. Aules d'informàtica
 - 4.5.2. Accés remot
 - 4.5.3. Correu electrònic
 - 4.5.4. Punts d'accés
- 4.6. Aulari
 - 4.6.1. Tipologia de les aules
- 4.7. Laboratoris de docència
- 4.8. Altres locals
- 4.9. Associacions d'estudiants

4.10. Serveis per a persones discapacitades

4.11. Altres serveis

4.11.1. Servei d'idiomes

4.11.2. Serveis esportius

4.11.3. Restaurants i cafeteries

4.11.4. Allotjament

La informació sobre serveis, que figura en el tercer gran bloc d'aquesta proposta, podria considerar-se fins a cert punt com secundària respecte de les dues anteriors, ja que els dubtes principals que cal resoldre són els vocacionals i els d'elecció de centre en funció d'aspectes acadèmics. Això no obstant, el coneixement dels serveis i atencions que una universitat en concret ofereix als seus estudiants pot ser una dada addicional que arribi a decantar una elecció que es troba igualada segons el altres aspectes més essencials.

Des del punt de vista de la proposta, no creiem que la informació sobre serveis hagi de ser exhaustiva, ja que en la seva totalitat és informació que es pot trobar, tot i que de forma dispersa, en diferents publicacions i documentació de la Universitat i del centre. Per altra banda, molt del serveis no són particulars del centre, sinó que són ofertats de forma genèrica per la universitat per al conjunt de les titulacions.

Així, els ítems que s'han inclòs en aquest apartat, a més de ser també autoexplicatius, representen únicament un recull d'allò que ens sembla més important per als futurs usuaris. En la major part dels casos, del que es tractarà probablement és de donar idea de la seva existència i de la referència (document, pàgina web, oficina d'informació) on es pot acudir per obtenir informació més detallada.

En particular, i pel seu caràcter representatiu de la qualitat global d'una institució d'ensenyament superior, són de destacar les dades relatives a la Biblioteca, amb indicadors genèrics que donin una idea de la magnitud dels fons bibliogràfics (llibres i revistes) de què es disposa, així com dels serveis que estan a l'abast de l'usuari (horaris de consulta, préstec, etc.)

Pel que fa a les aules, es poden destacar les aules d'informàtica, amb dades d'accessibilitat pels alumnes, laboratoris, etc.; els eerveis informàtics (correu electrònic, accés a xarxa). També són d'especial interès les dades sobre consideració dels problemes de les persones discapacitades. Tant per la seva importància intrínseca, com per ser un indicador clar de la preocupació dels òrgans de govern de la institució en vers els problemes quotidians dels estudiants.

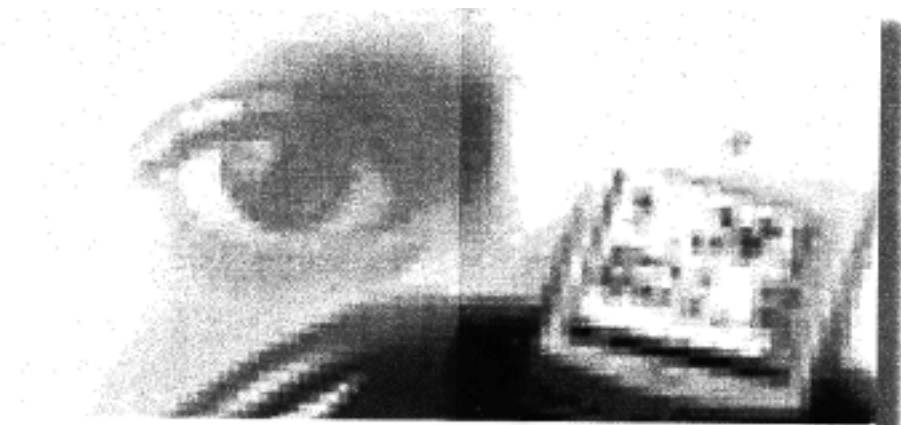
L'actualització de les dades d'aquest bloc no ha de representar cap problema, atès que no es tracta d'aspectes valoratius sinó simplement de comprovar si les dades de la fitxa es corresponen amb les reals en cada moment, o de comunicar les modificacions que hi pugui haver mitjançant algun mecanisme sistemàtic.

5. Recomanacions generals

Pel que fa a la informació sobre el marc professional, caldria que tota la informació disponible s'oferís al futur estudiant universitari seguint l'esquema proposat en aquest document. Al mateix temps s'imposa una coordinació efectiva a nivell de sistema universitari català alhora de plantejar recollir, processar i difondre aquest tipus d'informació seguint pautes metodològiques comunes.

Des de l'Agència per a la Qualitat i pel que fa a la informació sobre l'apartat d'informació sobre la titulació es mantindran els esforços per aprofundir en les avaluacions transversals dels ensenyaments de manera que prenent un cas real es pugui desenvolupar la present proposta

Taller de Tarragona

Bloc B

Un aspecte clau en
la millora

El paper de les unitats tècniques en el procés d'avaluació i de millora

Ponència a càrrec de les Unitats Tècniques de les universitats públiques catalanes

Totes les universitats públiques catalanes disposen d'unitats tècniques que coordinen el procés d'avaluació de la qualitat, donen suport als comitès interns i externs i vetllen per l'acompliment tant dels terminis com de la metodologia que s'ha d'utilitzar. De fet, en la primera convocatòria del programa ja es preveia un finançament específic perquè les universitats es dotessin d'aquestes unitats suport.

En la majoria dels casos aquesta tasca es va encarregar a unitats o gabinets ja existents que han vist com les feines derivades del procés d'avaluació han anat creixent i ocupant bona part del seu temps.

Es descriu a continuació la situació a les diferents universitats catalanes, tot remarcant els aspectes diferencials.

A la **Universitat de Barcelona**, l'any 1993, es va crear la unitat responsable del Programa de Qualitat (per a desenvolupar un programa global en docència, recerca i gestió), i que depèn estratègicament del Consell Social, ja que així s'assegura una visió més global (tot incorporant la participació social), i relativament més independent. Això suposa que orgànicament la unitat depèn del Consell Social, i funcionalment del Consell de Qualitat, copresidit pel Rector i el president del Consell Social, i més directament del vicerector d'Economia i Organització i del Gerent. La dependència del Consell Social és la característica més diferencial respecte les altres universitats catalanes

Aquesta unitat és l'encarregada de desenvolupar i executar el Pla de Qualitat, que inclou l'avaluació institucional des de 1995, a més de la planificació estratègica inicial, els grups de millora, mapa de processos, formació, i suport tècnic en diversos temes. Però considerant l'envergadura que està adquirint l'avaluació i els recursos dels que disposa la unitat (dos persones), la majoria del temps es destina a temes d'avaluació.

En el moment de crear la unitat ja n'hi havia d'altres encarregades, entre d'altres coses, de les bases de dades institucionals, de les quals s'obté bona part de la informació necessària per a l'avaluació. Així, en el procés d'avaluació intervenen altres unitats que constitueixen, juntament amb el Programa de qualitat, el Comitè Tècnic de la UB, encarregat de proporcionar les dades necessàries i de donar suport tècnic en moments puntuals del procés. Aquestes unitats són: el Gabinet d'Avaluació i Innovació Universitària (GAIU), l'Oficina de Gestió de la Recerca i Convenis, el Gabinet Tècnic de Programació i Estudis, el Servei de Gestió Acadèmica, el Servei de Programació i Planificació Pressupostària, Afers Acadèmics i Docents, i les Vicegerències de les cinc divisions. El programa de Qualitat, juntament amb el GAIU, actua d'interlocutor amb aquest Comitè Tècnic i els comitès interns d'avaluació, desenvolupant totes les tasques tècniques derivades de l'avaluació.

A la **Universitat Autònoma de Barcelona** la Unitat Tècnica que dona suport al programa d'Avaluació és l'Oficina de Suport a la Docència. (OSD). Aquesta Oficina es va crear l'any 1991

bàsicament per donar suport a la revisió dels plans d'estudis, però les seves funcions s'han anat ampliant al llarg d'aquests anys. Una de les tasques que ha incorporat ha estat la coordinació i el suport als comitès del Programa d'Avaluació Institucional.

L'Oficina s'estructura en dues unitats: Programació Acadèmica, que inclou plans d'estudis, pla docent i càlcul de la plantilla teòrica del professorat, i Avaluació i Estudis, que s'ocupa del programa d'Avaluació institucional, dels estudis de rendiment acadèmic i les enquestes d'avaluació de l'actuació docent del professorat. A l'OSD també es generen les dades acadèmiques que s'utilitzen en altres àmbits de la Universitat, com el contracte-programa o el repartiment de part dels pressupostos a centres i departaments, i es dona suport als usuaris dels programes informàtics de pla docent i de suport a la docència.

L'OSD té dependència funcional dels vicerektorats de Qualitat i d'Ordenació Acadèmica, i dependència orgànica de la gerència. Una de les diferències respecte d'altres universitats és que té un director acadèmic; els altres membres de l'oficina són el cap, tres tècnics, un personal de gestió i un auxiliar administratiu. Tot i que no hi ha una persona amb dedicació exclusiva al Programa d'Avaluació, el volum de feina, que cada curs s'incrementa amb la incorporació de noves titulacions avaluant-se i el seguiment dels plans de millora de les ja avaluades, ho farà aviat imprescindible.

Indirectament, l'OSD dona suport tant a la planificació estratègica de la universitat com als contractes-programes però, a diferència d'altres universitats, no és una de les tasques específicament assignades a l'Oficina. L'OSD ha participat en l'elaboració del contracte-programa amb la Generalitat i col·labora estretament amb l'Oficina de Planificació i Organització que és qui coordina els contractes-programa amb centres i departaments, i que lògicament està molt lligada a les propostes de millora derivades dels processos d'avaluació.

La **Universitat Politècnica de Catalunya** va crear la Unitat d'Avaluació Institucional l'any 1996, dins del Gabinet de Planificació i Avaluació (GPA), amb dependència orgànica del cap del GPA i funcional del Vicerector de Política Acadèmica. El motiu de la seva creació és la incorporació del procés d'avaluació institucional i la coordinació amb el procés de planificació estratègica. La missió de la unitat és coordinar i fer un seguiment acurat de les diferents accions derivades del procés d'avaluació institucional, així com proposar mesures de millora i canvis, tant del procés metodològic com de les eines necessàries per al seu desenvolupament.

La UPC és potser la única universitat catalana amb una persona dedicada quasi exclusivament al programa d'avaluació. Això es podria explicar pel volum i l'especificitat de les avaluacions que es fan a la UPC, on s'avalua la unitat (centre, departament i servei) en comptes de l'activitat (docència, recerca i gestió), amb un model propi que incorpora els conceptes de l' *European Foundation for Quality Management* (EFQM) a la metodologia del programa d'Avaluació Institucional.

La majoria de taules de la Guia d'avaluació interna s'elaboren a la Unitat d'Avaluació, amb el suport de l'Oficina Tècnica de Programació que elabora i subministra dades estadístiques i del Gabinet de Qualitat i de Recursos Humans que administra les enquestes de satisfacció, clima laboral, etc., elaborades ad hoc per aquest procés.

Hi ha una estreta vinculació entre el programa d'avaluació i els plans estratègics de les unitats estructurals, que sistematitzen l'aplicació de les millores que resulten del procés d'avaluació. En

aquest sentit setmanalment es fa una reunió de coordinació, a la que hi assisteixen el vicerector, els caps dels Gabinetes de Qualitat i de Planificació i Avaluació i els responsables de les Unitats de Planificació Estratègica i d'Avaluació, per tal de fer un seguiment de totes les accions derivades dels processos d'avaluació, planificació i execució de millores.

A la **Universitat Pompeu Fabra** l'equivalent a la "unitat tècnica" és l'Àrea d'Estudis i Avaluació Docent. La seva configuració actual és fruit de la transformació, l'any 1996, de la Unitat d'Estudis i Avaluació Docent –amb un àmbit competencial pràcticament idèntic- en l'actual Àrea, i de la seva integració en el Servei de Programació i Gestió Acadèmica.

Les funcions de l'àrea se situen en l'àmbit dels plans d'estudis (assessorament, suport, elaboració, tramitació...), de l'avaluació de l'activitat docent, de la gestió de l'avaluació del rendiment acadèmic i de l'explotació i la gestió de la informació estadística de la Universitat, A més de l'elaboració de tots aquells estudis que, en matèria d'Universitat, li siguin encomanats. A banda d'aquestes funcions, li ha estat assignada, des de l'inici de la participació de la UPF en el Pla d'Avaluació Institucional de la Qualitat de les Universitats, la responsabilitat tècnica dels processos d'avaluació institucional.

El personal de l'Àrea el formen un tècnic i un administratiu. Existeix una doble dependència orgànica i funcional de Gerència i del Rectorat respectivament.

La **Universitat de Girona** ha creat el juny del 1999 el Gabinet d'Avaluació i Planificació, a partir de l'Oficina d'Estudis i Suport a la Docència, i amb dependència funcional i orgànica del rector. Això la diferencia de les altres universitats en que hi ha una doble dependència de l'equip rectoral i de la gerència.

L'objectiu del Gabinet és dirigir tècnicament l'elaboració del Pla Estratègic i de *planificació de la universitat*, dins del que s'emmarca el procés d'avaluació. Cal destacar la voluntat d'integrar el programa d'avaluació en un marc global de planificació i millora de la universitat, donant sentit a l'avaluació com a instrument per aconseguir aquesta millora.

El Gabinet assumeix les funcions de l'antiga Oficina –elaboració d'estudis, informes o dossiers per encàrrec del rectorat; suport a la docència en quant a planificació estratègica, pla d'avaluació de la docència i programa d'avaluació de la qualitat i recollida, tractament, explotació i difusió de dades estadístiques i de gestió– i les incorpora al nou marc d'actuació que s'estructura en tres àmbits: planificació, informació i avaluació.

També absorbeix l'estructura de l'Oficina: un cap, un tècnic de gestió, un cap administratiu, un auxiliar administratiu i dos informàtics. La incorporació d'informàtics al personal de la unitat tècnica és un fet diferenciador, encara que compartit per les universitats de Lleida i Rovira i Virgili.

Cap altre unitat participa directament en el Programa d'Avaluació, tot i que el contacte amb altres serveis de la universitat és constant i es compta amb la seva col·laboració sempre que és necessària.

A la **Universitat de Lleida**, la Unitat Tècnica d'Avaluació (UTA) es constitueix l'any 1996 amb

la finalitat de donar suport en els processos d'avaluació institucional i, actualment, està dirigida des del Vicerektorat de Qualitat Institucional i Planificació Estratègica per un professor d'universitat que actua com a coordinador. El personal de la UTA inclou un enginyer tècnic en informàtica, encarregat bàsicament de l'elaboració de les dades de l'enquesta d'opinió als estudiants, i un becari de suport. Malgrat que l'absència d'un tècnic en avaluació pugui dificultar la gestió dels processos, es considera que d'aquesta manera s'està forçant un major compromís dels comitès d'autoavaluació.

A part del suport al programa d'avaluació institucional, la UTA coordina i col·labora en el Programa d'Avaluació Institucional de la CRE i organitza, processa i edita les enquestes d'opinió als estudiants sobre la docència. Les actuacions d'aquesta unitat tendeixen cap a la integració del procés d'avaluació amb les accions postavaluació i la planificació estratègica.

En el moment actual la universitat no té previst augmentar el personal de la UTA, ja que es creu que així es dona més responsabilitat a les diferents unitats estructurals de la pròpia universitat en el procés d'avaluació i de definició de plans estratègics. La millora dels programes informàtics han de facilitar l'obtenció automatitzada de dades d'interès per als processos d'avaluació periòdica de la docència, dels serveis, etc. La UTA queda més com una unitat, que a part de facilitar els diferents processos, coordina i impulsa els objectius que s'ha fixat la universitat en referència a l'avaluació i la planificació estratègica.

El marc institucional en el qual es crea el Gabinet Tècnic del Rectorat de la **Universitat Rovira i Virgili** es caracteritza per l'aparició de noves necessitats que han de respondre als importants reptes plantejats i als quals cal donar resposta. Per fer-ho es fa imprescindible articular a l'entorn de l'equip de govern una estructura que doni suport a la presa de decisions a partir del disseny de projectes i actuacions, la definició d'instruments d'acció i el plantejament d'escenaris de treball. D'aquesta manera, el juliol de 1998, es crea el Gabinet Tècnic del Rectorat (GTR) amb la missió de donar suport tècnic als processos de desenvolupament de la universitat, que alhora esdevenen les principals funcions assignades al GTR. Bàsicament, aquestes s'emmarquen en quatre grans àmbits: la planificació estratègica, la qualitat i l'avaluació institucional, la informació i la programació i els estudis.

Estructuralment, el GTR està vinculat a l'equip rectoral i té un funcionament autònom. No obstant, cal remarcar que, malgrat no integrar-se en cap servei dels existents dins l'organització de la gestió universitària, el GTR, per tal de realitzar gran part de les tasques que té atribuïdes, ha d'interaccionar necessàriament amb els serveis de la Universitat, els quals li donen suport i li subministren la informació disponible.

L'organització interna del GTR, malgrat tenir poc més d'un any d'existència, varia sensiblement des del seu inici. En la seva creació el GTR estava format per tres persones: un Cap, responsable de coordinar i dirigir les activitats del Gabinet; un Tècnic, adjunt al Cap, i un Administratiu de suport. Al llarg d'aquest any, i en funció del progressiu desplegament dels seus àmbits d'actuació, ha incorporat tres persones més, dues com a personal de suport informàtic i l'altra per desenvolupar la feina derivada del procés d'avaluació institucional.

En el moment de la seva creació la principal activitat del GTR és l'elaboració del Pla Estratègic de la Universitat. Paral·lelament, es creu convenient que dins el marc de la planificació estratègica, també s'integri el procés d'avaluació institucional que és competència del Vicerektorat d'Ordenació

Acadèmica i Qualitat Universitària.

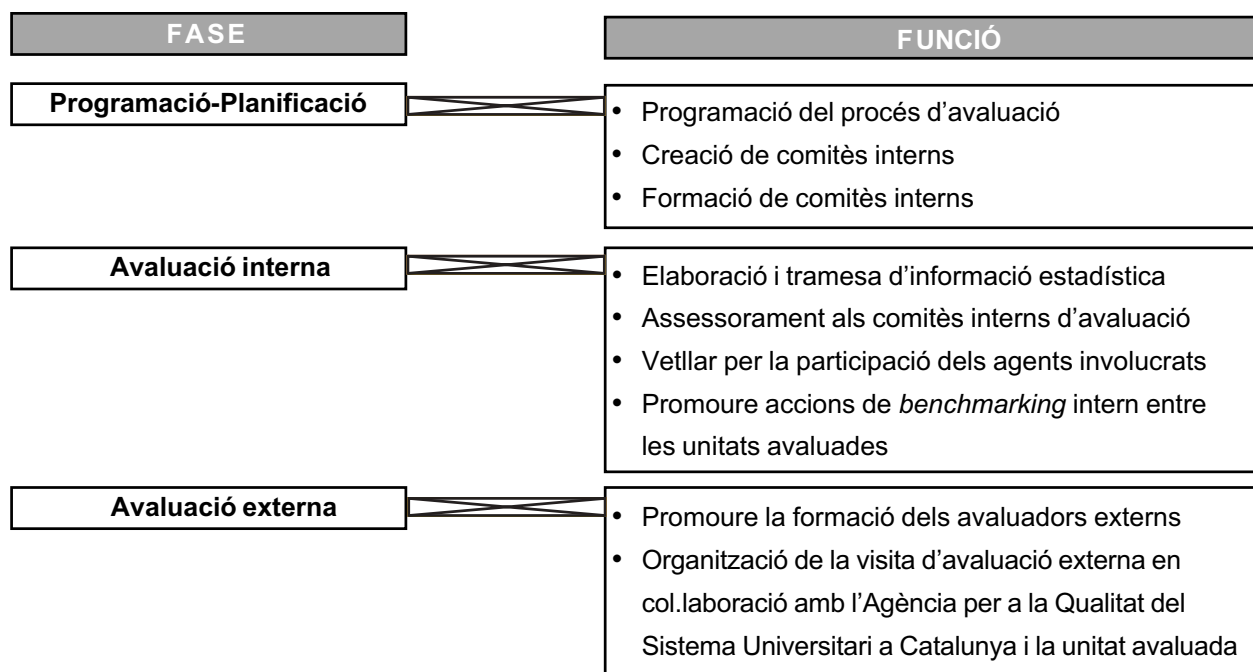
A la Universitat Rovira i Virgili, el programa d'avaluació s'inicia l'any 1996 i, fins al moment, el desenvolupa la Vicegerència d'Òrgans Acadèmics. D'ençà, el GTR s'encarrega de coordinar i gestionar el programa d'avaluació dels ensenyament i serveis desplegat anualment a la URV i de donar suport tècnic als comitès d'avaluació. Això inclou l'elaboració i subministrament de les taules de dades incloses en el protocol d'avaluació, a partir de la informació facilitada pels diferents serveis (Gestió Acadèmica, Recursos Humans, Gestió de la Recerca, SEGEU i Economia).

Cara al futur, i per tal de donar un veritable sentit a l'avaluació com a eina de millora de la Universitat, a més d'incidir en el procés d'avaluació, des d'un punt de vista tècnic i metodològic, cal desenvolupar propostes encaminades a la implementació i a un seguiment més acurat de les diferents accions de millora derivades d'aquest procés.

Tasques comunes a totes les unitats

A part de la participació de les unitats tècniques en el Programa d'Avaluació Institucional, que tot seguit es desglossa, hi ha altres tasques que són comunes a la majoria d'unitats tècniques de les universitats catalanes. Així, en la major part d'universitats és la mateixa Oficina Tècnica o Gabinet la que se'n carrega dels temes d'Avaluació i de Planificació Estratègica i, en les altres la col·laboració en aquests aspectes és, lògicament, molt estreta, ja que els resultats de l'avaluació s'han de plasmar en un pla de millora que ha d'anar associat a la planificació estratègica del centre, el departament o la titulació.

Les unitats tècniques també donen suport a l'equip de govern elaborant dades i estadístiques, bàsicament de docència i, en molts casos, són les responsables de l'elaboració de la Memòria Estadística de la Universitat i de proporcionar aquesta informació a tots els qui la sol·licitin, ja sigui en l'àmbit intern o a organismes externs com el Comissionat per a Universitats i Recerca o

el Consejo de Universidades.

Tornant al Programa d'Avaluació Institucional, cal destacar el paper dinamitzador que les unitats tècniques tenen en els processos d'avaluació, especialment en algunes universitats en les que no esperen a respondre a les demandes dels comitès d'autoavaluació sinó que s'hi avancen proporcionant-los dades complementàries a les taules dels annexos de l'informe, promovent enquestes, etc..

Totes aquestes funcions es podrien sintetitzar en tres punts:

- Suport als comitès interns, que inclou l'elaboració i la tramesa dels taules de la guia d'avaluació i l'assessorament en la redacció de l'informe
- Coordinació de la visita externa i suport als comitès externs
- Elaboració de l'informe final d'universitat

Tasques desenvolupades per les Unitats Tècniques en el Procés d'Avaluació Institucional

ÀMBIT INTERN

ÀMBIT EXTERN

- Cooperació i participació dels treballs de l'Agència per a la Qualitat
- Col·laboració en l'elaboració de protocols d'avaluació específics
- Participació activa en comitès d'avaluació externs d'altres universitats

El paper de les Unitats Tècniques en la implantació de les propostes de millora

Els processos d'avaluació no es poden circumscriure a la realització d'un simple diagnòstic de la situació en què es troba la unitat avaluada, sinó que s'ha de completar amb propostes que, en l'àmbit de la seva actuació, permetin una millora de la situació actual. Precisament, l'objectiu d'un procés d'avaluació és la millora, la qual es basa en decisions o mesures que, recolzades en l'anàlisi prèvia (Autoinforme), resolguin els aspectes negatius i/o consolidin els positius.

Una avaluació sense propostes de resolució esdevé fàcilment un exercici burocràtic i estèril. A més, s'ha de tenir molt present que l'esforç i la dedicació que un procés d'aquest tipus suposa tan sols es justifica en tant que generador d'un impacte directe sobre la realitat de la unitat objecte de l'avaluació.

Així doncs, la pròpia dinàmica del procés d'avaluació comporta que la fase de postavaluació tingui una importància clau en el conjunt del procés d'avaluació i de millora, i des de les universitats així es concep. Tanmateix, es tracta d'un punt crític que, en major o menor mesura, és extensible arreu del sistema universitari. Aquesta significació que se li atorga, en la pràctica, no es tradueix en la concreció d'una metodologia, un material de suport, informació, formació, etc., a diferència de la fase d'avaluació, que faciliti el desenvolupament de les accions de millora.

El model d'avaluació recollit en la *Guia* i implantat a totes les universitats públiques catalanes,

que ha esdevingut una eina de suport clau en l'èxit del desplegament del procés d'avaluació de la qualitat, presenta algunes mancances, a les que hi cal afegir les de la pròpia universitat, pel que fa al disseny i la implementació de les propostes de millora considerades en els informes finals. Aquestes mancances, bàsicament, se centren en els següents punts:

a) En l'àmbit de les universitats, l'inici de l'avaluació institucional, l'any 1996, està marcat, en general, per la inexistència d'un marc de qualitat en el qual s'insereixi i la definició de projectes d'avaluació, seguint la metodologia del Consejo de Universidades i de l'Agència per a la Qualitat, centrats exclusivament en l'avaluació pròpiament dita, de manera que no plantegen el desenvolupament d'un procés -planificat- de millora.

b) Malgrat que la metodologia d'avaluació és global, atès que abasta la docència, la recerca i la gestió, en la pràctica s'acaba avaluant bàsicament la docència i molt poc la recerca i la gestió, de la qual no es fa pràcticament res. Això implica que gran part de les propostes de millora que se'n deriven afectin majoritàriament l'àmbit de la docència, i que, consegüentment, impliquin, a nivell polític, a un únic vicerectorat. Aquest extrem pot facilitar els acords i la posterior aplicació de les propostes però, en canvi, no implica en la fase d'aplicació de la millora –com seria de desitjar i per tal de donar una major credibilitat de l'avaluació– a la resta del col·lectiu de l'equip de govern. D'altra banda, la manca de concreció en la postavaluació fa que, de vegades, els comitès d'avaluació interns, pensin que amb l'Informe Final s'acaba el procés, quan tot just hauria de començar la fase més important –el Pla de millora–, com és la de la implantació de les propostes de millora. Potser és bo recordar el que diu la *Guia* en referència a aquesta etapa del procés i en aquest sentit: “*La fase més significativa en un model d'avaluació institucional orientat a la millora de la qualitat de les unitats avaluades és la del disseny i execució del pla de millora*”.

Pel que fa a les universitats, es detecta clarament la manca d'un marc de referència comú en el qual organitzar el procés d'implementació de les propostes de millora derivades del procés d'avaluació. Conseqüentment, i per tal d'assegurar la credibilitat dels processos de millora de la qualitat, les universitats els han desenvolupat de forma aïllada i diferent, aspecte que contrasta amb la uniformitat existent, en tant a eines, informació i metodologia, etc. alhora de realitzar l'autoavaluació.

Durant aquest període d'implantació del vigent model d'avaluació institucional de la qualitat es passa de la millora espontània a la planificació de les propostes de millora.

En el moment de la generalització dels processos d'avaluació de la qualitat a totes les universitats, les accions de millora recollides en els informes d'avaluació que realment s'apliquen són poques, tenen un caràcter marcadament individual i es realitzen de manera aïllada, tan sols en l'àmbit estricte de la unitat avaluada. Les causes són diverses en tant que diferent és la idiosincràsia de cada universitat; tanmateix hi ha una característica comuna a la majoria d'universitats, i és la inexistència d'un marc general de qualitat que abasti el conjunt de la universitat, fet que dificulta notablement la implantació de les propostes de millora. Aquest dèficit suposa que les accions de millora no s'arribin a materialitzar. En fases posteriors de l'avaluació institucional es demostra que l'existència d'aquest marc de referència facilita notablement l'elaboració del Pla de millora.

D'altra banda, l'estructura organitzativa i de gestió de les universitat, situada normalment al marge d'aquest procés, tampoc no ha sabut donar una resposta adequada a causa de la indefinició

del Pla de millora, en el qual s'identifiquen *els diferents nivells d'implicació–decisió compromesos en la seva execució*.

En aquest moment, i de forma paral·lela, algunes de les propostes de millora que resulten del desplegament del procés d'avaluació s'implementen de manera espontània. Es tracta d'accions puntuals de millora aplicades pel propi Comitè d'Avaluació Intern durant la fase d'autoavaluació, però que, malgrat suposar un canvi positiu en la unitat avaluada, posteriorment, no són concebudes com a tals, no són recollides en els informes d'avaluació i, per tant, no en resta cap evidència.

En l'actualitat, la tendència que manifesten el conjunt d'universitats pel que fa al model d'avaluació, es caracteritza per la inclusió del procés d'avaluació institucional en un marc molt més ampli. L'aparició de nous i importants reptes als quals la universitat ha de donar resposta impliquen canvis substancials en el seu model de gestió i d'organització. A partir d'aquí, el procés d'avaluació cobra encara més importància i es concep en un context més ampli de gestió de la qualitat com una eina per contribuir a donar una resposta eficaç i eficient.

Aquest nou model es caracteritza per tenir tres fases: l'avaluació, la planificació i l'execució. La primera correspon a l'avaluació institucional tal i com es desenvolupa en aquests moments. En aquesta etapa totes les universitats segueixen, com ja s'ha comentat anteriorment, la mateixa metodologia. Les propostes de millora que resulten d'aquest procés són recollides en un document que, segons la universitat de què es tracti, es designa de manera diferent -pla estratègic, contracte–programa, pla director o quadre de comandament integral–.

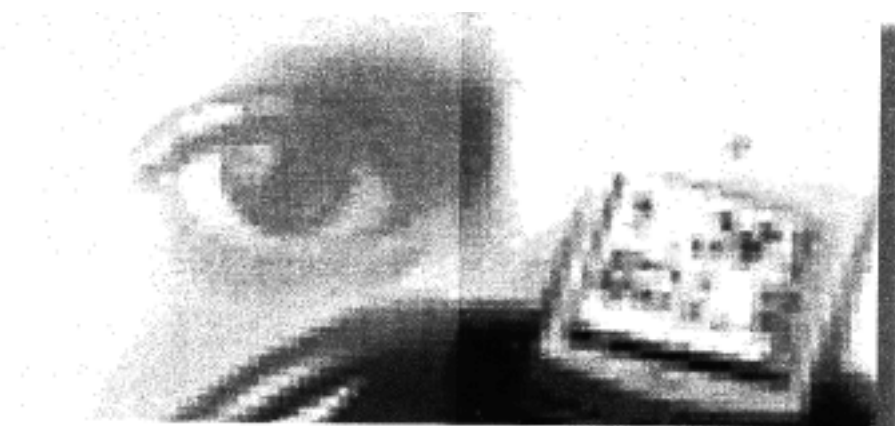
Aquest document conté els objectius generals i específics, les accions de millora –consensuades i prioritzades prèviament entre els diferents agents implicats (universitat, centre o departament)–, la definició dels responsables i del calendari de d'execució, els recursos econòmics disponibles i els indicadors de seguiment. En aquest punt cal vetllar per tal què no es produeixin disfuncions derivades de la manca de sincronia entre ambdós processos –avaluació i planificació–, especialment quan una unitat ha elaborat el seu pla estratègic i, posteriorment, participa en el procés d'avaluació institucional.

Si definitivament es generalitza aquest model, l'avaluació s'haurà de plantejar com una eina i no com una finalitat en si mateixa, alhora que caldrà revisar i/o completar el model d'avaluació atès que, si bé l'actual és idoni per a l'avaluació de la docència, encara no és prou per a l'avaluació de la recerca, la gestió i els departaments. Òbviament, cada universitat pot adaptar el model a la seva realitat interna però és necessari, per continuar avançant de manera col·lectiva, propiciar un canvi en la cultura dels agents implicats i disposar d'eines de suport que permetin aprofundir i consolidar el procés de planificació de la millora (elaboració de materials de suport, la informació, la formació, fòrums de debat, etc.).

Entre els agents implicats en aquests processos hi ha les “unitats tècniques” de les universitats, a les quals se'ls assigna unes funcions molt determinades en àmbits diferents. Com ja s'ha dit, una de les tasques que realitzen aquestes unitats s'emmarca dins l'avaluació institucional. En aquest sentit, la feina a realitzar està clarament definida i és comuna a totes les universitats implicades en l'avaluació de la qualitat. Tanmateix, en arribar a la postavaluació –fase d'implantació de les propostes de millora– la indefinició que caracteritza el procés en si mateix es trasllada a l'àmbit de les funcions a realitzar per part de les unitats tècniques, a excepció d'algun cas on ja s'està desenvolupant un paper concret. En aquest cas, la unitat tècnica, a més de participar en el procés d'avaluació, intervé també en la planificació estratègica amb cada centre, departament i universitat, i en la comissió de la universitat que coordina els dos processos –avaluació i planificació–.

En el procés d'implantació de les millores s'identifiquen dos nivells clarament diferenciats: el **Q**uè és el primer engloba les negociacions entre els agents implicats, normalment universitat, centres i departaments, a partir de les quals es dota de contingut al pla de millora que

Taller de Tarragona

Bloc C

Noves tendències en avaluació
a Europa

The benchmarking experience in United Kingdom

John Randall

Chief Executive QAA (UK)

John Randall, cap executiu de la *Quality Assurance Agency* i membre de la junta del *International Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education*, ha exposat, durant el Taller: Les accions postavaluació, el projecte que duu a terme actualment l'agència britànica de definició d'estàndards en educació superior. Aquest procés, anomenat «benchmarking», pretén definir aquells requisits bàsics que assegurin que els titulats han adquirit una formació determinada que s'ajusta als coneixements i habilitats d'acord amb uns estàndards prèviament definits i acceptats. Els estàndards es basen tant en les habilitats intel·lectuals com en els coneixements específics que requereix cada titulació. El «benchmarking» té la doble finalitat de facilitar un marc de referència per a l'avaluació, a l'hora que garantir a la societat que els coneixements adquirits en l'estudi d'una titulació s'adaptin a uns mínims exigibles.

El projecte d'establiment d'estàndards el duen a terme diferents grups d'experts per cada titulació. Actualment s'estan elaborant els informes de «benchmarking» de 22 titulacions i està previst que a finals del 2000 s'assoleixin les 42 titulacions objectiu de l'estudi.

En aquest dossier s'inclouen alguns dels apartats més interessants del desenvolupament d'aquest projecte.

Precedents

La definició d'estàndards de referència per titulacions -"benchmarking"- és una de les recomanacions clau de l'informe del Comitè Nacional de Recerca en Educació Superior (NCIHE), considerada essencial per tal de garantir la confiança de les empreses i la societat en general que els títols d'educació superior, especialment les llicenciatures, siguin nacionalment reconeguts i àmpliament coneguts. L'establiment d'aquests marcs de referència es va preveure a la vegada que la publicació d'especificacions de programa per part de les institucions i el desenvolupament d'un sistema nacional per a les qualificacions, com a base per aconseguir aquesta confiança. La QQA va rebre orientació per facilitar la contextualització dels estàndards mitjançant l'establiment de "petits equips d'experts" per a les principals àrees d'estudi. Les recomanacions del NCIHE preveuen que els grups se centrin, particularment, en establir els nivells de "llindar", així com els nivells més alts.

L'any 1998 la QQA va supervisar la creació de tres grups pilot per a l'establiment de marcs de referència -de Química, Història i Dret. Els informes provisionals d'aquestes titulacions van ser publicats el gener de 1999. Eren l'eix central d'un estudi de gran abast i es van utilitzar per posar a prova els nou projecte d'exàmens en una petita mostra d'institucions durant el curs acadèmic 1998-99. Els grups encarregats d'establir els marcs de referència avaluen ara els informes a partir d'aquelles proves. El 1999 es van establir nous grups per a les titulacions de Direcció i Administració d'Empreses, Enginyeria i Geografia. Els seus informes s'utilitzen actualment en un reduït nombre d'estudis pilot.

El programa global per establir els nous programes d'avaluació de la qualitat ha obligat la QQA

a treballat amb rapidesa per establir més grups de “benchmarking”. L'estiu del 1999 es van constituir 16 grups nous i els seus informes provisionals van ser sotmesos a la QAA el desembre de 1999. Aquests informes, juntament amb els informes dels estudis de Direcció i Administració d'Empreses, Enginyeria i Geografia, constitueixen l'eix central de l'estudi.

Objectius

L'establiment de marcs de referència d'estàndards acadèmics proporciona una informació que satisfà els següents objectius:

- informar el públic en general sobre l'essència dels títols d'ensenyament superior;
- assessorar els estudiants, empreses i altres interessats sobre els nivells esperats d'aquells que es llicencien en determinades àrees;
- proveir les institucions d'un marc de referència que els permeti desenvolupar i especificar els resultats previstos dels programes d'aprenentatge;
- proporcionar un punt de referència als avaluadors de la QAA que els ajudi, entre d'altres coses, a dur a terme judicis de valor sobre l'adequació dels estàndards.

Els informes de “benchmarking” han estat redactats tenint especialment en compte els dos últims objectius. Tanmateix, aquests informes haurien d'incloure també informació essencial per a la resta d'objectius, tenint en compte, però, que per satisfer la demanda informativa de la societat és possible que s'hagin de redactar de nou.

Format dels informes

Inicialment la QAA no va imposar un format únic per als informes. Es va creure més convenient que fossin els mateixos grups que determinessin com els volien presentar. Això no obstant, ja en una primera fase de les seves reflexions va quedar clar que, independentment dels uns dels altres, bona part dels grups començava a adoptar clarament els mateixos enfocaments. En aquestes circumstàncies, la QAA va decidir aconsellar tots els grups que tinguessin en compte un nombre d'apartats indicatius que es podien considerar essencials en un informe de “benchmarking”. Aquests apartats són els següents:

Definició de principis

Aquest apartat facilita la descripció i la investigació de l'essència de la(les) titulació(ons) considerada(es);

Naturalesa i extensió del la titulació

Aquest apartat proporciona el “mapa” del territori de la titulació, que n'estableix els seus límits i que il·lustra el nivell dels programes que es poden situar legítimament en el “mapa” de la titulació;

Coneixement de la matèria i comprensió

Habilitats en la matèria i altres habilitats

Aquests dos subapartats permeten al grup descriure els atributs que s'espera que tingui i demostrï un llicenciat en la titulació;

Ensenyament, aprenentatge i avaluació

Aquest apartat es reserva a l'establiment d'aquells resultats d'aprenentatge, que són molt específics de la titulació i que només es poden aconseguir a través de projectes d'ensenyament/aprenentatge

únics o específics.

Nivells

S'aconsella als grups que descriguin el nivell "llindar" per a un títol de llicenciatura en la titulació. També se'ls dona llibertat perquè especifiquin els nivells aconseguits per part d'un llicenciat "típic" i els nivells que es considerarien excel·lents. Els nivells s'expressen com a criteris positius d'èxit i permeten definir una titulació en termes de classificació.

(Annex I)

"Benchmarking" per titulacions: Resum per als grups de "benchmarking"

L'informe del Comitè Nacional de Recerca en Educació Superior proposa que siguin les mateixes institucions les que, com a part implicada en el procés d'aprovació de programes, utilitzin marcs de referència per establir els nivells de la titulació. El Comitè "va considerar interessant la proposta que fos la pròpia comunitat acadèmica la que desenvolpués aquests estàndards, a través de les agrupacions formals de les principals àrees d'estudi". Es preveu, doncs, que les "associacions de titulacions i els cossos professionals tinguin un paper en la definició del "benchmarking". Es recomana que, com una de les seves primeres tasques, l'Agència "treballi amb les institucions per establir petits grups d'experts que proporcionin marcs de referència sobre diversos estàndards".

La tasca d'un grup de "benchmarking" és redactar informes extensos que representin les expectatives generals sobre el nivell necessari per a obtenir el títol de llicenciat amb honors en una àrea de coneixement determinada. El "benchmarking" no tracta de catalogar un coneixement específic, això és una qüestió de les institucions a l'hora de dissenyar els programes individuals. Tracta, més aviat, sobre el marc conceptual que dóna coherència i identitat a una disciplina; sobre la capacitat i la comprensió intel·lectuals necessàries per a obtenir un nivell de llicenciatura amb honors; les tècniques i habilitats associades a la comprensió desenvolupada en la titulació i el nivell intel·lectual requerit per obtenir la llicenciatura.

Per als grups de "benchmarking" pot ser útil tenir present l'ús que se'n fa dels seus informes:

Avaluació externa

L'Agència utilitzarà els informes de "benchmarking" durant l'avaluació de la titulació. Aquests informes constituïran un mitjà per determinar l'adequació dels objectius dels programes individuals. D'acord amb això, aquests haurien de permetre establir nivells de resultats clarament comparables.

Les institucions haurien de ser capaces d'explicar com s'ha utilitzat la informació sobre "benchmarking" per informar de l'especificitat dels resultats previstos en un programa, i per valorar tots els requeriments de la seva avaluació.

Informació pública

Tant els futurs estudiants com les empreses necessiten informació que els ajudi a comprendre les capacitats que requereixen els programes d'educació superior, així com l'èxit dels programes a l'hora de comunicar els seus resultats. Un informe de "benchmarking" pot servir com a informe

sobre el nivell de preparació que es pot esperar d'aquelles persones que completen un programa amb èxit en cadascun dels camps que inclou. Això s'hauria d'expressar en un llenguatge entenedor i caldria fer referència a les habilitats intel·lectuals que són transferibles a l'ocupació i a altres contextos no acadèmics.

Desenvolupament

Les institucions haurien de poder utilitzar els informes de "benchmarking" per explicar els objectius dels seus programes.

Suport a l'avaluació externa

Els informes de "benchmarking" representen una codificació explícita del judici de valor que els avaluadors externs han realitzat a l'hora d'avaluar diversos estàndards entre diferents institucions. Aquests informes, per tant, haurien de servir als avaluadors externs en les seves funcions d'avaluació i per aquest motiu quedaran reflectits en el codi de pràctica d'avaluadors externs de l'Agència.

Identificant els estàndards de rendiment

Els informes de "benchmarking" no tenen cap format establert. Els tres primers que s'han dut a terme -de Química, d'Història i de Dret- són diferents entre si i reflecteixen les diverses tradicions i cultures de cada una d'aquestes disciplines acadèmiques. Tot i això, presenten trets característics comuns, no menys importants que l'establiment d'atributs intel·lectuals genèrics que gairebé hauria de tenir tot llicenciat en general. Tanmateix, sigui quin sigui el seu enfoc, és important que cada informe de "benchmarking" permeti establir com a mínim un "resultat típic" i un "resultat lllindar".

Cada un dels tres primers grups de "benchmarking" va seguir un enfoc diferent respecte la posició del referent principal.

Un dels grups opinava que aquest corresponia a un punt modal, per tal de reflectir una previsió d'allò que es podia aconseguir per part del major nombre d'estudiants de cada cohort, és a dir, per part de l'estudiant "típic".

Un altre grup opinava que el referent havia de correspondre's amb el lllindar de la classificació de la llicenciatura, per tal d'establir els requisits bàsics que haurien de complir tots aquells que es llicencien.

Finalment, el tercer grup opinava que el referent principal hauria d'estar relacionat amb la progressió cap a l'estatus professional de diplomat.

Tal com s'ha dit anteriorment, tots els grups han d'establir com a mínim dos nivells principals pel que fa als resultats (tot i que els grups, si volen, poden continuar i establir-ne d'altres, que valoraran per sobre o per sota d'aquests dos primers).

El primer és el nivell que s'espera d'un estudiant "típic", els resultats del qual estarien inclosos en el principal grup modal. Els grups de "benchmarking" hauria de considerar-lo el principal nivell

a establir.

El segon és el “llindar”, el requisit mínim que ha de complir qualsevol persona que es llicenciï amb honors en aquesta disciplina. És important que aquest requisit s’expressi positivament així com el que ha d’aconseguir l’estudiant, i no pas negativament com a disminució d’un nivell més alt.

A més d’aquests punts “llindar” i “modal”, els grups de “benchmarking” haurien de considerar si és factible establir un resultat probable únicament aconseguit per part d’aquells estudiants que veritablement sobresurten -potser aquells que formen el decil més alt de tota la població estudiantil d’una titulació en totes les institucions d’educació superior que la imparteixen. D’una banda, això serviria a les institucions que volen establir un resultat excepcional fent referència a un criteri reconegut generalment. De l’altra, però, podria ser sobrevalorat i un intent inadequat d’estandaritzar un resultat que és, naturalment, excepcional. Aquestes consideracions podrien ser útils per als grups de “benchmarking” a l’hora de debatre sobre la conveniència d’establir aquest estàndard.

Els estàndards no haurien d’expressar-se en termes de classificació de titulacions. Alguns marcs de referència poden ser utilitzats respecte els mòduls de previsió entre programes multidisciplinaris que no estan classificats de la mateixa manera que ho està un títol final. A més, la pràctica de la classificació fluctua tant entre diferents institucions com dins la mateixa institució, sovint influïda per les expectatives històriques de la comunitat de la titulació expressada a través d’avaluadors externs.

En el nou sistema, s’espera que els avaluadors acadèmics facin servir els informes de referència per establir una base a partir de la qual valorar si els estàndards que utilitza una institució per avaluar les seves titulacions específiques es corresponen amb els dels altres centres d’ensenyament superior. La funció de l’avaluador és la de comprovar si, en conjunt, el resultat que la institució espera dels seus estudiants es poden valorar en una base comparable a la resta del sector.

The European Network

Dorte Kristoffersen

Deputy director, Denmark's Evalueringinstitut

Dorte Kristoffersen és vicepresidenta i responsable d'activitats internacionals de l'Agència danesa d'avaluació.

En la seva ponència «The European Network», Dorte Kristoffersen destaca la gran expansió que hi ha hagut als països europeus en l'establiment de processos d'avaluació de la qualitat des de l'inici de la dècada dels 90. Aquests ràpid desenvolupament ha estat possible gràcies, sobretot, a l'intercanvi d'informació i experiències entre els països de la comunitat tant pel que fa a la metodologia i bones pràctiques com per la posada en marxa de diversos projectes pilot a tota Europa.

Aquesta situació ha posat de relleu la necessitat d'establir plataformes formals de cooperació d'abast europeu per tal d'intercanviar informació i experiències no només entre les agències d'avaluació sinó també entre les mateixes institucions d'educació superior, els ministeris d'educació i totes aquelles organitzacions que treballen en el camp de l'educació superior. Aquest és l'objectiu de la «European Network for Quality Assurance» -enqa-.

En el moment de la ponència s'estava gestant el document de creació i regulació de la Xarxa que, ja aprovat en el moment d'editar aquesta publicació, tot seguit es presenta.

Regulacions de la Xarxa Europea de Garantia de la Qualitat en l'Ensenyament Superior

1. Preàmbul

Segons la recomanació del consell 98/561/EC, de 24 de setembre de 1998, sobre la cooperació europea en l'avaluació de la qualitat de l'educació superior, s'ha establert una Xarxa Europea per a l'Avaluació de la Qualitat en Educació Superior. Aquestes regulacions expliquen els objectius, l'afiliació, l'estructura i els recursos de la Xarxa.

2. Els objectius de la Xarxa

2.1. La Xarxa s'estableix per promoure la cooperació europea en el camp de l'avaluació i la certificació de la qualitat entre totes les parts implicades en un procés d'avaluació de qualitat.

2.2. Tal com s'ha determinat en la recomanació anterior, els objectius generals de la xarxa són:

- 1.-** encoratjar i desenvolupar l'intercanvi d'informació i experiència, i en particular pel que fa al desenvolupament metodològic i experiències de bones pràctiques;
- 2.-** satisfer les sol·licituds de perícia i consell per part de les autoritats implicades dels estats membre;
- 3.-** satisfer la sol·licituds de consell per part d'autoritats dels estats membre, dels països de l'EFTA i dels països associats;

4.- donar suport a institucions d'ensenyament superior que volen cooperar en el camp de l'avaluació de qualitat a nivell internacional;

5.- promoure contactes amb experts internacionals.

Per a dur a terme aquests objectius s'haurien de crear vincles entre l'avaluació de qualitat i altres activitats de la Comunitat, en especial en el marc dels programes SÒCRATES i LEONARDO DA VINCI, i s'haurien d'estudiar les possibilitats d'unir esforços per al reconeixement de les qualificacions amb finalitats professionals.

2.3. Per aconseguir aquests objectius, la Xarxa haurà de:

Donar suport, desenvolupar i millorar la feina de les agències encarregades d'avaluar la qualitat externa (agències-AQ) mitjançant:

- els intercanvis d'informació entre les agències-AQ
- l'intercanvi d'experiències
- el debat de qüestions pràctiques

Promoure la cooperació establint una dimensió europea internacional en l'avaluació de qualitat que introdueixi una perspectiva europea en el desenvolupament del personal de les agències-AQ.

Promoure els contactes i l'intercanvi d'experiències amb altres parts implicades (autoritats públiques, institucions d'ensenyament superior) a partir de:

- la promoció del diàleg entre professionals i altres parts implicades
- la difusió d'experiències a altres parts implicades
- la promoció del debat en procediments complementaris d'avaluacions de qualitat

Atendre la sol·licitud d'aquelles autoritats i institucions que volen introduir un sistema de garantia de qualitat:

- establint una base de dades d'experts en avaluació de la qualitat
- proporcionant consell sobre com introduir mecanismes d'avaluació de qualitat i sobre com establir un sistema de certificació de qualitat

Debatre les relacions entre l'avaluació de la qualitat i altres aspectes de la política d'educació superior esmentats en la recomanació, tal com:

- el reconeixement i l'acreditació acadèmiques i professionals
- el desenvolupament d'instruments d'avaluació de qualitat per als nous modes de lliurament dels "productes" d'ensenyament superior (i en particular ensenyament obert i a distància).

3. Normes relacionades amb l'afiliació a la Xarxa

¹ Encara no s'ha pres cap decisió pertinent pel que fa a la participació dels països associats als programes de la Comunitat sobre Educació i Formació. De moment aquesta es refereix a: Estònia, Letònia, Lituània, Polònia, la República Txeca, Eslovàquia, Hongria, Eslovènia, Rumania, Bulgària i Xipre. En un futur pròxim, es preveuen acords similars amb Malta i Turquia.

3.1. L'afiliació a la Xarxa és oberta a institucions i organitzacions, tal com s'explica a la secció 3.2., per part dels Estats Membre de la Unió Europea, els països de l'EFTA que formen part de l'acord-EEA i els països associats a programes de la Comunitat sobre Educació i Formació¹.

3.2. L'afiliació a la Xarxa és oberta a les següents institucions i organitzacions:

- Agències de Certificació de Qualitat (Agències-AQ) de diferents països tal com s'explica a la secció 3.1. que compleixen els següents requisits:
 - l'agència porta a terme avaluacions externes de qualitat (a nivell institucional o disciplinari) de manera regular
 - l'agència ha estat reconeguda per les autoritats públiques competents com a agència regional o nacional d'avaluació de la qualitat.

Cada agència pot nomenar un representant i un substitut.

Les agències-AQ fan una contribució anual tal com s'explica a la secció 5.1.

- Autoritats públiques responsables de (avaluació de la qualitat a) l'Ensenyament Superior. Tal com s'explica a la secció 3.1, cada país pot nomenar un representant i un substitut.
- Organitzacions i associacions d'institucions d'Ensenyament Superior tal com s'explica a la secció II de la Recomanació del Consell esmentada anteriorment. En l'actualitat, això implica l'Associació de les Universitats Europees-ARE, la Confederació de les Conferències de Rectors de la Unió Europea-CEURC i l'Associació Europea d'Institucions d'Ensenyament Superior-EURASHE.

Cada organització o associació pot nomenar un representant i un substitut.

Tal com s'esmenta a la secció 5.1, les organitzacions i associacions fan una contribució anual.

4. Normes relacionades amb l'organització de la Xarxa: l'Assamblea General, el Grup Directiu, el President i el Secretari/Tresorer

4.1. L'Assamblea General

4.1.1. L'Assamblea General, formada pels països membres de la Xarxa, cada un representat per una persona, és l'organisme que pren les decisions i decideix la política general.

4.1.2. Les reunions de l'Assamblea General són copresidides pel President de la Xarxa i el representant de la Comissió Europea del Grup Directiu de la Xarxa (vegeu secció 4.2).

4.1.3. L'Assamblea General celebrarà una Reunió Ordinària com a mínim un cop l'any. La data serà establerta pel President. El Secretari de la Xarxa convocarà la reunió amb un mínim de quaranta dies d'antelació.

4.1.4. Les responsabilitats de l'Assamblea General són:

- escollir els membres del Grup Directiu de la Xarxa;
- aprovar el pla triennal de treball;
- prendre qualsevol decisió o recomanació que es consideri necessària per al funcionament satisfactori de la Xarxa, en el marc d'aquestes Regulacions;

- considerar i aprovar els informes del President i del Secretari;
- aprovar els pressupostos anuals;
- considerar i aprovar els informes financers anuals de la Xarxa;
- establir el nivell de contribució anual que hauran de pagar els països membre contribuents;
- per recomanació del Grup Directiu, decidir l'admissió de nous països membre o l'exclusió d'aquells que no tinguin en compte aquestes Regulacions.

4.1.5. Els membres presents a una reunió de l'Assemblea General constitueixen un quòrum de la reunió.

4.1.6. Les decisions de l'Assemblea General seran adoptades per majoria ordinària. Cada país representat a l'Assamblea General emetrà dos vots. Cada una de les organitzacions/associacions membre esmentades al punt 3.2., tercer paràgraf, emetrà un vot.

4.2. El grup Directiu

4.2.1. S'establirà un Grup Directiu per garantir el dia a dia de l'organització de la Xarxa. El Grup Directiu està format per nou membres, entre els quals el President i el Secretari de la Xarxa. D'aquests nou membres:

- 5 representaran 5 agències-AQ diferents de 5 països de la UE;
- 1 representarà les organitzacions i associacions de les institucions d'ensenyament superior;
- 1 representarà les agències-AQ del grup dels països de l'EFTA/EEA;
- 1 representarà les agències-AQ del grup dels països² associats;
- 1 representarà la Comissió³ Europea.

4.2.2. Els membres del Grup Directiu (menys el representant de la Comissió Europea) són escollits per l'Assemblea General de la Xarxa per a un període de tres anys. Els membres del Grup Directiu no conservaran el càrrec de manera continuada per a un període superior a dos mandats. Almenys dos membres del Grup Directiu haurien de ser substituïts cada tres anys.

4.2.3. El grup Directiu escollirà un dels seus membres entre els 5 que representen les agències-AQ dels països de la Unió Europea per al càrrec de President del Grup Directiu i de la Xarxa.

4.2.4. El grup Directiu escollirà un dels seus membres per al càrrec de Secretari del Grup Directiu i de la Xarxa. El Secretari actuarà com a President en absència d'aquest darrer.

4.2.5. El Grup Directiu es reunirà com a mínim dos cops l'any i més sovint si cal. Les reunions seran convocades pel Secretari amb un mínim de vint dies d'antelació. Cinc membres constitueixen un quòrum.

² Aquesta previsió tan sols pot ser executada després que s'hagi pres una decisió sobre la participació dels països associats. Provisionalment, per tant, el Grup Directiu consta de vuit membres.

³ Des de la unitat que s'ocupa dels desenvolupaments en ensenyament superior en la Direcció General per a l'Educació i la Cultura.

4.2.6. El Grup Directiu té un mandat general i específic de l'Assemblea General, que es basa en un pla triennal de treball.

4.2.7. Les responsabilitats del Grup Directiu són:

- preparar un pla triennal de treball, que serà discutit i aprovat per l'Assemblea General. El pla de treball inclou un perfil general d'activitats per a un període de tres anys;
- preparar plans de treball anuals detallats per a la realització d'activitats dins el marc general del pla triennal de treball;
- preparar tallers i altres activitats tal com s'explica al pla de treball;
- garantir l'execució de qualsevol mandat específic determinat per l'Assemblea General;
- preparar l'informe anual, incloent-t'hi els informes financers, que seran aprovats per l'Assemblea General;
- aconsellar l'Assemblea General en l'admissió de nous membres o en l'exclusió de membres;
- aconsellar l'Assemblea General en qualsevol modificació d'aquestes Regulacions;
- substituir qualsevol dels membres del Grup Directiu que dimiteixi entre dues Reunions Ordinàries, dins els límits de la composició del Grup Directiu tal com s'esmenta a la secció 6.1;
- dur a terme qualsevol altra acció que s'estimi necessària en interès de la Xarxa.

4.2.8. Tots els membres del Grup Directiu representen la Xarxa en:

- mantenir contactes amb altres associacions similars;
- promoure les activitats de la Xarxa;
- complir qualsevol mandat específic determinat per l'Assemblea General, el Grup Directiu o el President, en els termes d'aquestes Regulacions.

4.3. El President

El President del grup Directiu és també el President i el representant oficial de la Xarxa. Ell/ella:

- presideix les reunions del Grup Directiu;
- presideix les reunions de l'Assemblea General, juntament amb el representant de la Comissió Europea;
- representa la Xarxa a l'exterior;
- du a terme qualsevol de les resolucions, decisions o mandats específic determinats per l'Assemblea General o el Grup Directiu;
- emet el vot decisiu quan cal;
- assumeix qualsevol altra responsabilitat que el Grup Directiu estimi necessària, no estipulada en aquestes Regulacions.

4.4. El Secretari/Tresorer

4.4.1. El Grup Directiu escull entre els seus membres un Secretari, que també actua com a Secretari/Tresorer de la Xarxa. El Secretari/Tresorer és responsable de l'organització i de

l'administració de la Xarxa, i en concret de:

- mantenir els arxius i les actes de la Xarxa;
- mantenir les bases de dades de la Xarxa;
- preparar els informes anuals i qualsevol altra publicació de la Xarxa;
- preparar, organitzar i convocar les reunions de la Xarxa;
- preparar, organitzar i convocar les reunions del Grup Directiu;
- assumir qualsevol altra responsabilitat que el Grup Directiu estimi necessària, no estipulada en aquestes Regulacions.

4.4.2. El Secretari/Tresorer és responsable de les finances de la Xarxa i en concret de:

- preparar els pressupostos anuals;
- recaptar la contribució anual de les quotes dels membres;
- recaptar qualsevol altra contribució financera de les activitats de la Xarxa;
- establir els informes financers de la Xarxa i presentar-los al Grup Directiu i a l'Assemblea General.

4.4.3. Per a dur a terme les tasques esmentades als punts 4.4.1. i 4.4.2. respectivament, el Secretari rep el suport d'un secretariat, situat a l'agència que ell/ella representa. Atès que el secretariat s'encarrega de tasques relacionades amb l'organització i l'administració de la Xarxa, rebrà fons de les contribucions anuals dels seus membres i una contribució de la UE.

4.4.4. A més d'organitzar i administrar la Xarxa, el secretariat actua com a gerent dels projectes realitzats sota els auspicis de la Xarxa. Aquestes activitats seran suportades amb els fons previstos per al projecte.

5. Normes financeres

5.1. L'Assemblea General estableix cada any la contribució anual i aprova el pressupost. Tots els membres contribueixen amb la mateixa quota anual.

5.2. Les activitats regulars, tal com s'esmenta a la secció 2.3., són suportades mitjançant les aportacions de la quota dels països afiliats i les quotes del taller. Per a subvencionar activitats específiques, la Xarxa pot sol·licitar suport financer als pertinents programes de la UE, i en especial als programes SÒCRATES i LEONARDO DA VINCI.

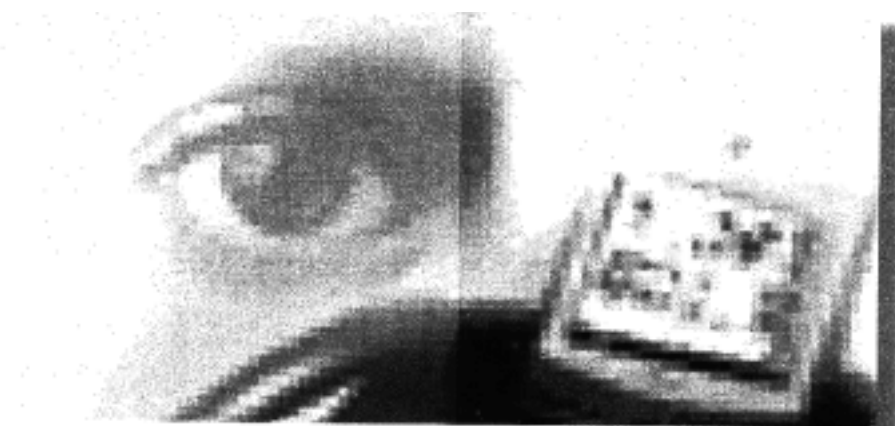
5.3. Aquells membres que no paguen, com per exemple els representants de les autoritats públiques (vegeu secció 3.2.), que participen en tallers, projectes i altres activitats organitzades per la Xarxa, paguen una quota de participació que cobreix una part o el total dels costos de l'activitat. Als membres que paguen se'ls pot demanar una quota reduïda.

6. Normes finals

6.1. L'Assemblea General de la Xarxa pot adoptar esmenes a aquestes Regulacions.

6.2. Qualsevol desacord pel que fa a la interpretació d'aquestes Regulacions serà resolt per l'Assemblea General.

Taller de Tarragona

Bloc D

Les accions postavaluació

Taula rodona: Les accions postavaluació

Andreu Mas-Colell -Comissionat per a Universitats i Recerca-; **Jaume Pagès** -Rector de la UPC-; **Lluís Arola** -Rector de la URV-; **Joan Guitart** -President del Consell Social de la UPF-; **Antoni Serra Ramoneda** -President de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya- i **Gemma Rauret** -Directora de l'Agència

Durant el debat «Les accions postavaluació» que va concloure el taller, es van tractar diverses qüestions al voltant de les següents temàtiques:

- 1.- El paper de l'Administració (DURSI), les universitats i l'Agència en l'aplicació de les accions de millora i el seu seguiment, així com en la difusió de la informació.
- 2.- La importància d'informar als futurs estudiants, empresaris i societat en general sobre la qualitat de les universitats.
- 3.- La necessitat d'establir marcs de referència per a l'avaluació de la qualitat: el «benchmarking».
- 4.- La creació Xarxa Europea de Garantia de la Qualitat en l'Ensenyament Superior.

1. El rol de les institucions implicades en les accions postavaluació

En la conjuntura actual en la que les universitats comencen a aplicar les recomanacions de millora que es desprenen dels informes d'avaluació realitzats i s'ha posat en marxa algun projecte pilot de seguiment, es considera oportú delimitar el paper que han de desenvolupar les diferents institucions implicades en aquest procés.

Es considera essencial que s'estableixi un sistema de revisió continuada dels processos d'aplicació de millores així com que es delimiti la responsabilitat del procés.

Pel que fa a l'administració, s'observa que hauria de destinar recursos a les accions postavaluació, per tal de donar credibilitat al procés de millora de la qualitat. Això no vol dir necessàriament aportar més recursos a les universitats, sinó, més aviat, prioritzar les partides existents. Tot i que la tasca de l'Administració en aquest sentit quedaria concretada en els contractes-programa amb les universitats, es considera oportú que el DURSI pugui emprendre accions tant «incentivadores» com «punitives» per tal de supervisar que les accions de millora es duguin a terme, sense caure en el parany, però, de convertir els informes d'avaluació en instruments d'avaluació pressupostària, ja que això significaria el trencament de la integritat del procés de l'Agència.

En els seus Estatuts, el paper de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya pel que fa a les accions postavaluació queda definit per dues accions: l'anàlisi dels resultats de les avaluacions i la formulació de propostes de millora. Tot i això, l'Agència proposa algunes tasques que podria assumir i que van des de la coordinació fins a la consultoria.

Les universitats són les responsables de l'aplicació del pla de millores així com del seu seguiment a través dels Consells de Qualitat, que estan realitzant una tasca molt important a tenir en compte, i amb la participació activa dels Consells Socials. La figura del Consell Social ha de tenir un paper important pel que fa a l'impuls i al seguiment de les mesures de millora i hauria d'incidir

especialment en: l'adequació de l'oferta educativa a les necessitats del món empresarial i la societat, així com en implicar agents externs en la reforma dels plans d'estudi.

En referència al seguiment de les millores que actualment duen a terme les mateixes universitats, s'han proposat dues alternatives: la participació de l'Agència en aquest procés o bé la creació de la figura de l'inspector (molt freqüent en els models europeus).

2. La informació als estudiants, els empresaris i la societat en general

Hi ha unanimitat sobre la necessitat d'incrementar la informació sobre els processos d'avaluació de la qualitat (rendiment acadèmic, adequació dels estudis a la demanda del mercat de treball, inserció laboral, etc.) per tal de complir amb el rendiment de comptes a la societat. Les principals qüestions sorgeixen quan cal definir: qui ha de donar la informació? Quina informació? I com?

Pel que fa a la primera qüestió hi ha un acord generalitzat que són les mateixes universitats les que haurien de gestionar la informació, tot i que en el sí de l'Agència les universitats podrien arribar a una acord per tal d'unificar criteris sobre aquelles dades que s'haurien de fer públiques.

En general, els responsables de les universitats es debaten entre la prudència i la transparència a l'hora d'informar la societat sobre els resultats de l'avaluació de la qualitat, tot i que es creu convenient arribar a fer públiques aquelles dades que ho són en la majoria de països europeus.

En aquest sentit també es destaca la importància de la premsa com a mitjà per arribar a una audiència més àmplia. Vigilant sempre que es publiqui una informació fidedigne i evitant, a l'hora, la publicació de «rankings» que puguin provocar greuges comparatius entre les universitats.

3. Evolució de l'agència i l'establiment de marcs de referència

L'Agència posa de relleu la necessitat de millorar la metodologia de les avaluacions, especialment establint marcs de referència («benchmarking»), fomentant la participació activa dels estudiants en els processos d'avaluació, millorant l'avaluació de la recerca i de la gestió, així com concretant els resultats que es presenten en l'informe final d'avaluació. Pel que fa a la proposta de millores, el debat ha posat de manifest la necessitat que aquestes siguin més concretes i autocrítiques de les que s'han formulat fins ara.

D'altra banda, l'Agència considera imprescindible estar al dia sobre les noves tendències en avaluació amb la voluntat d'equiparar el seu model al dels altres països de la Unió Europea, tenint en compte, que el model d'avaluació ha d'estar sempre en evolució per tal d'adaptar-se a les noves situacions i necessitats. En aquest sentit, cal recordar que l'Agència forma part de la recent constituïda Xarxa Europea per a la Garantia de la Qualitat en l'Ensenyament Superior -enqa- i que ja ha constituït una comissió que treballa en l'establiment de marcs de referència per a l'avaluació, una aportació molt nova en l'establiment d'estàndards a nivell europeu.

Un altre dels aspectes clau en els que haurà de treballar l'Agència és el de definir i concretar les tasques a desenvolupar en el seguiment de l'aplicació del pla de millores a les universitats.

4. La xarxa europea

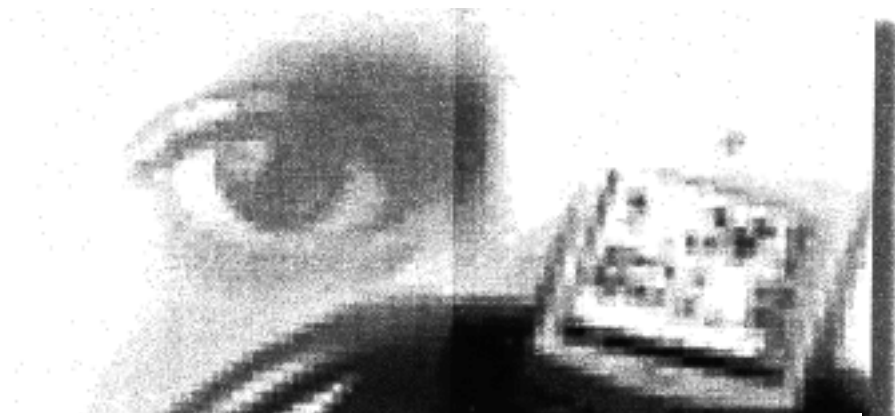
Davant la recent constitució de la Xarxa Europea per a la Garantia de la Qualitat de l'Ensenyament Superior, es considera imprescindible formar-hi part activa i fomentar així la dimensió europea de la qualitat.

Les accions post avaluació: Conclusions generals

Com a conclusions bàsiques i més generals recollides de les aportacions i el debat generat entorn del Taller «Les accions postavaluació» es destaquen les que segueixen.

- 1.- Necessitat d'estimular la informació als usuaris i empresaris, així com a la societat en general, sobre els processos d'avaluació de la qualitat a les universitats catalanes, incloent-hi dades quantitatives en la mesura que hagin estat verificades i contrastades.
- 2.- Tenir en compte la importància dels mitjans de comunicació, especialment de la premsa escrita, en la difusió dels resultats de les avaluacions a la societat, ja que arriben a una audiència àmplia i transmeten una informació menys especialitzada que la que es publica en els informes finals d'avaluació. Cal, doncs, col·laborar amb els mitjans de comunicació per que publiquin aquella informació que hauria d'arribar a una audiència àmplia i vigilar que sigui fidedigne.
- 3.- Evitar els «rankings» entre universitats i fomentar aquella informació verídica i contrastada que s'obtingui dels processos d'avaluació institucional de la qualitat.
- 4.- Destacar i continuar desenvolupant la tasca de les unitats tècniques de qualitat de les universitats, una figura que sorgeix de la pròpia estructura del *Plan Nacional de Evaluación de la Calidad* i que no existeix a la resta d'Europa, que s'ha demostrat molt eficaç en el treball conjunt entre l'Agència i les universitats.
- 5.- Treballar en l'establiment de marcs de referència, el «benchmarking», una aportació molt novedosa en l'establiment d'estàndards a nivell europeu, i que es demostra de gran eficàcia a l'hora d'establir barems de qualitat. Actualment encara es treballa sobre un esborrany i en projectes pilot però caldrà desenvolupar i seguir amb interès el futur d'aquest projecte.
- 6.- Seguir desenvolupant i fomentant la dimensió europea de la qualitat de l'educació superior, especialment a través de la Xarxa Europea de Garantia de la Qualitat de l'Educació Superior.

Taller de Tarragona

Documents adjunts

Evaluation of European Higher Education: A Status Report

*Informe encarregat per la Comissió Europea DG XXII a
The Centre for Quality Assurance and Evaluation of Higher Education,
Dinamarca
amb la col.laboració del
Comité National d'Évaluation,
França
Setembre 1998*

Reprodució de la Introducció, el capítol sobre l'anàlisi comparativa de mètodes i l'Annex sobre l'estat dels processos d'avaluació externa a Europa.

L'Avaluació de l'Educació Superior a Europa: Introducció

En els darrers anys ha augmentat sensiblement la consideració de l'avaluació com a sistema de funcionament i eina per a la millora, no només en el sector de l'educació, sinó en la majoria dels àmbits de l'administració pública. Una de les principals raons d'aquest fet és la idea del rendiment de comptes tant del govern com dels contribuents que demanen comptes en termes de qualitat i eficàcia en el sector públic.

L'educació en general i especialment les institucions d'educació superior també han d'afrontar aquest rendiment de comptes. A més, cal tenir en compte que, en els darrers 25 anys, les condicions sota les que operen les institucions d'educació superior han canviat radicalment. L'educació superior a Europa, sobretot, ha viscut un canvi brusc d'una universitat d'elit a una de massificada, amb un augment molt important del nombre d'alumnes matriculats. Aquest fet ha canviat radicalment la situació a l'ensenyament i l'aprenentatge i suposa un nou repte a l'hora d'organitzar i implementar l'ensenyament superior.

En els últims anys i a la majoria de països europeus, les institucions d'educació superior han experimentat un procés de descentralització respecte dels Ministeris d'Educació, que han deixat més decisions en mans dels responsables de les institucions, imposant d'aquesta manera una necessitat de millorar els sistemes de gestió.

A Europa s'està consolidant un mercat comú d'educació, degut al creixent nombre d'estudiants que realitzen part dels seus estudis a l'estranger. Conseqüentment és cada vegada més necessari mostrar major transparència i donar més informació sobre les institucions superiors, així com sobre els programes que ofereixen.

El canvi de condicions ha imposat dues necessitats paral·leles a les institucions d'educació superior. D'una banda, han hagut d'esdevenir organitzacions orientades cap al desenvolupament, en el sentit de ser capaces d'adaptar-se a les condicions i les expectatives constantment en canvi. De l'altre, han de respondre a la demanda creixent dels governs, estudiants, empresaris, etc. que reclamen conèixer les estratègies i prioritats de les diverses institucions d'educació superior.

És aquest context el que ha estimulat el desenvolupament de pràctiques d'avaluació en l'ensenyament superior.

A principis de la dècada dels 90, quatre països (Dinamarca, França, Holanda i Gran Bretanya) havien establert ja procediments sistemàtics d'avaluació de l'ensenyament superior d'abast nacional. Altres països, com Noruega, Finlàndia i Portugal duïen a terme estudis i projectes pilot per tal d'establir procediments d'avaluació adequats a la seva situació.

En aquestes circumstàncies, la Comissió de Ministres d'Educació europeus, el novembre de 1991, per iniciativa del president holandès, va introduir la idea de dur a terme diversos projectes pilot europeus en l'àmbit de l'avaluació de l'educació superior. Per tal d'examinar la possibilitat de realitzar aquests projectes, la Comissió va dur a terme un estudi que proporcionava una visió panoràmica del nivell de desenvolupament i experiència en avaluació i garantia de la qualitat als Estats Membre de la Unió Europea i als països de la EFTA. La Direcció General XXII d'Educació, Formació i Joventut de la Comissió Europea va posar en marxa el programa pilot el novembre de 1994. Hi van participar 17 països –quinze països membres, Noruega i Finlàndia- i un total de 46 institucions d'educació superior. El desembre de 1995 va acabar oficialment el projecte amb la redacció de l'informe europeu en el que es presenten els resultats.

Dues de les conclusions més importants del projecte van ser la d'usar una metodologia comuna, que va rebre un recolzament general per part de tot els països, i que tots els participants van reconèixer la rellevància i intensitat de la col·laboració aconseguida durant el desenvolupament del projecte i van expressar el seu desig de continuar aquesta col·laboració en el futur.

L'acord entorn del marc metodològic va sorgir de la conclusió que tots els elements metodològics havien d'adaptar-se a les estructures educatives, les cultures nacionals, institucionals i acadèmiques dels diferents països. La metodologia per a l'avaluació ha de reflectir necessàriament el context on s'empra.

En aquests moments, onze Estats Membres han establert procediments d'avaluació, tot i que l'abast d'aquest procediments varia segons els països. En alguns, els procediments d'avaluació inclouen tant el sector universitari com el no universitari, mentre que en d'altres s'han establert procediments separats per ambdós sectors. Itàlia ha dut a terme un pla pilot d'avaluació i ha aprovat una llei que introdueix un marc de responsabilitat de les activitats d'avaluació. A Islàndia, un departament del Ministeri d'Educació s'ha responsabilitzat de la iniciació i implantació de projectes d'avaluació externa, tant al sector universitari com en el no universitari. A Alemanya, la responsabilitat d'avaluar l'educació superior recau en els governs dels 16 estats federals i s'ha creat un grup de treball sobre procediments d'avaluació sota els auspicis de la Conferència de Rectors d'Alemanya, que promou la posta en marxa de processos d'avaluació en els diferents estats. Tres Estats Membres han establert institucions nacionals d'avaluació. Finalment, ni la comunitat francòfona de Bèlgica, ni Grècia, ni Luxemburg han establert encara l'avaluació sistemàtica de l'ensenyament superior.

A més, a la majoria de països del centre i est d'Europa també s'han establert processos d'acreditació i avaluació.

Paral·lelament a la implantació de processos nacionals d'avaluació, han sorgit diverses iniciatives promogudes per les pròpies institucions d'educació superior, organitzacions professionals, així com organitzacions inter-governamentals i no governamentals, com la Confederació de Rectors Europeus (CRE) i el programa IMHE de la OCDE. També s'han establert diverses agències d'avaluació regionals.

El mapa europeu d'avaluació de la qualitat, doncs, és prou variat i divers. Els països europeus es duen a terme una ampla gamma d'activitats d'avaluació que són, en molts casos, complementàries.

L'Avaluació de l'Educació Superior a Europa: Anàlisi comparatiu dels mètodes d'avaluació europeus

Propietat i propòsit

Durant els últims cinc anys, la majoria d'Estats Membres de la Unió Europea han donat una gran impuls a la implantació de l'avaluació i la garantia de la qualitat en l'ensenyament superior. Aquest fet queda reflectit sobretot en la gran quantitat de països que han creat agències d'avaluació responsables de la posta en marxa de processos d'avaluació de l'educació superior, i en què, en els que encara no ho han fet, o bé s'estan duent a terme projectes pilot, o bé ja s'han pres iniciatives per establir un marc que defineixi els principis metodològics per a l'avaluació. Alguns preparen la legislació apropiada per establir aquests procediments.

Tots els processos d'avaluació creats per una agència nacional són, per definició, externs, en tant que la decisió d'avaluar no la prenen les institucions per elles mateixes i que són els experts els responsables de les recomanacions i les conclusions expressades en el procés d'avaluació. Tot i això, la majoria dels processos d'avaluació controlats per les pròpies institucions també tenen aquesta característica. Hi ha, es podria dir, diferents nivells d'"externalitat" en els processos aplicats. Nivells que es reflecteixen en la interpretació i implantació específiques dels diversos elements de la metodologia emprada.

En gairebé tots els països, la iniciativa d'establir processos d'avaluació ha sorgit des del govern, a través dels Ministeris d'Educació, que han creat i finançat agències. Aquestes es gestionen de forma independent sota la responsabilitat d'una comissió o una junta. Així han sorgit les agències de Dinamarca, Finlàndia, França, Noruega, Suècia i Gran Bretanya. Els membres d'aquestes comissions o juntes són elegits pel Ministeri però representen els diferents sectors implicats en l'educació superior, com les institucions d'ensenyament superior, els usuaris i els empresaris.

En d'altres països, les agències d'avaluació s'han establert per iniciativa de la conferència de rectors, com és el cas d'Holanda, Portugal, la comunitat flamenca de Bèlgica i Espanya. A Alemanya, on els estats federals són els responsables de l'educació, la conferència de rectors (HRK) ha impulsat un programa d'abast nacional per augmentar l'intercanvi d'informació i experiències en el terreny de la millora de la qualitat en l'ensenyament superior. La intenció d'aquest programa és la d'establir una base de dades sobre els mecanismes de garantia de la qualitat a Alemanya i crear una xarxa nacional d'experts i altres persones interessades en la matèria. Les decisions que tenen a veure amb la forma i el contingut de les activitats d'avaluació recauen, però, en els estats federals i les seves respectives agències: la Agència d'Avaluació Central de la Baixa Saxònia i l'Agència d'Avaluació del Nord Rhine-Westphalia.

La qüestió de a qui pertanyen els sistemes d'avaluació ha estat molt debatuda en relació al propòsit dels processos d'avaluació. L'argumentació d'aquest debat, però, córrer el risc de ser simplificada i mal interpretada. D'una banda, si els sistemes depenen del govern, les institucions veuen l'avaluació com un abordatge extern i burocràtic que utilitza procediments on la qualitat s'avalua en relació a estàndards externs pre-definits i està enfocada al control. D'altra banda, si el sistema d'avaluació depèn de les institucions d'educació superior o de la conferència de rectors, s'interpreta com un abordatge intern, no burocràtic, que garanteix la qualitat establerta per mitjà del resultat d'una pràctica institucional propera o idèntica als objectius declarats i que se centra en la millora

de la qualitat enlloc del control o la responsabilitat.

L'argumentació d'aquests dos punts de vista simplifica les experiències que actualment funcionen a Europa. Així, es podria dir que la recent experiència al Regne Unit fa servir un sistema mixt en el que els consells per al finançament de l'ensenyament superior pertanyen al govern i les seves avaluacions se centren en el rendiment de comptes a la societat, mentre que l'anterior Comissió de Qualitat en Educació Superior de Gran Bretanya depenia de les universitats i el procés d'avaluació estava enfocat cap a la garantia de la qualitat. També la responsabilitat del sistema holandès d'avaluació està repartida entre el govern (l'"Inspectorate") i les universitats, a través de l'Associació d'Universitats dels Països Baixos (VSNU). Fins i tot les pròpies avaluacions realitzades per la VSNU se centren tant en el rendiment de comptes com en la garantia i millora de la qualitat. El caràcter del procés, per tant, tendeix a ser un aspecte diferenciat e independent de la seva propietat formal. En altres paraules, sembla haver-hi un consens generalitzat entre aquells que treballen en l'avaluació de l'ensenyament superior que no hi ha una relació simple i directa entre, d'una banda, la propietat del sistema d'avaluació i, de l'altra, l'equilibri entre la millora de la qualitat i el rendiment de comptes.

El paper de l'agència d'avaluació

Entre els països europeus sembla haver-hi un ampli acord sobre la importància que per a que el procés d'avaluació funcioni hi ha d'haver una agència, un equip de treball o alguna altre entitat que sigui responsable de la seva coordinació. Aquesta funció coordinadora de les agències inclou la planificació de l'avaluació, l'aportació d'un marc metodològic, així com l'establiment de contactes amb els experts que hauran de fer les visites externes. En definitiva, totes les agències europees tenen, com a mínim, certes funcions administratives. Tot i això, existeixen grans diferències entre les tasques que duen a terme les diverses agències, que van des d'agències amb funcions purament administratives sense cap implicació en el procés d'avaluació, com és el cas de Finlàndia i Portugal, a agències amb un paper clau en el procés d'avaluació. Aquestes últimes assumeixen la responsabilitat de controlar les principals fases del procés d'avaluació, de formar i informar els experts i institucions i, en alguns casos, un representant de l'agència participa en l'avaluació. També són responsables de la redacció de l'informe final. Aquest és el cas de les agències de Dinamarca, França i Holanda.

Les funcions i responsabilitats de l'agència afecten la forma com es desenvolupen les avaluacions. En línies generals, un seguiment proper per part de l'agència garanteix, en gran mesura, que els processos d'avaluació mantinguin una homogeneïtat metodològica i actualització constant que permetin obtenir uns resultats rellevants per a les institucions. L'agència també pot actuar com a consellera de les institucions per garantir una experiència positiva d'aprenentatge. Tot i això, és important mantenir un equilibri ben delimitat entre la responsabilitat dels experts i la de l'agència d'avaluació. Les agències que no estan directament involucrades en el procés d'avaluació deleguen una gran part de la responsabilitat de l'avaluació en els experts, que són els encarregats del contacte amb les institucions per planificar i dur a terme la visita, així com de la redacció de l'informe. L'èxit d'aquestes avaluacions, doncs, depèn en gran mesura de la professionalitat dels experts, especialment dels presidents dels comitès. A més, les experiències que s'extreuen d'una avaluació no es reflecteix automàticament en la següent. Els dos enfocaments, com també aquells mixtos, són igualment vàlids mentre es tingui sempre en compte quins són els punts forts i febles d'aquests en relació al context nacional i institucional específic de cada país on s'apliquen.

Diversitat de procediments d'avaluació

En alguns països, només les institucions d'educació superior estan implicades en el procés d'avaluació, com a França, Portugal, la part flamenca de Bèlgica i Espanya. En d'altres, com Dinamarca i el Regne Unit, tant les institucions d'educació com d'altres tipus d'ensenyament estan incloses dins els processos avaluadors. D'altres països disposen de diferents mecanismes d'avaluació per a les Universitats i per als ensenyaments no universitaris, com Holanda, Irlanda o Àustria.

La raó principals d'aquesta varietat de procediments és el fet que els sistemes d'educació als països d'Europa es basen en principis molt diferents, pel què els mecanismes d'avaluació es comprenen també de forma diferent. Tot i això, sembla haver-hi un consens generalitzat entre els sectors universitari i no universitari d'aplicar la mateixa metodologia, ja que els continguts de l'avaluació han d'adaptar-se necessàriament als temes que la centren com la recerca, les relacions amb el mercat laboral i la formació pràctica. Aquest fet es va posar de manifest en els projectes pilot europeus d'avaluació de la qualitat que van cobrir els dos sectors. Els informes d'avaluació van concloure que la metodologia emprada en els processos d'avaluació era apropiada i van expressar-hi el seu acord. La metodologia es considerava apropiada com a marc per a l'avaluació de la qualitat de les activitats d'ensenyament i com a base per establir recomanacions sobre com millorar-la.

Enfocament dels processos d'avaluació

Es poden distingir cinc tipus d'avaluacions segons el seu enfocament: d'assignatura, de programa, institucional, auditoria i acreditació. Les avaluacions d'assignatures se centren en avaluar la qualitat d'una matèria específica en tots els programes en els que s'imparteix. Les avaluacions de programa analitzen les activitats d'un programa determinat. Les avaluacions institucionals examinen la qualitat de totes les activitats d'una institució d'educació superior, incloent-hi la gestió, el finançament, l'administració, les instal·lacions, l'ensenyament i la investigació. Una auditoria és una avaluació dels punts forts i els punts febles dels mecanismes de qualitat establerts per una institució d'educació superior per tal de controlar i millorar contínuament les seves activitats i serveis ja sigui de tota la institució, una facultat o un programa en concret. Un procés d'acreditació es basa en els mateixos elements metodològics que altres tipus d'avaluació, però difereix dels altres procediments pel fet que proporciona un judici sobre estàndards pre-definits per decidir si un programa o institució compleixen el nivell establert.

Des d'una perspectiva històrica, els primers procediments d'avaluació d'abast nacional tenien un únic enfocament. Durant el primer cicle d'avaluació, el Comitè Nacional d'Avaluació francès (CNE) només duia a terme avaluacions institucionals; l'Associació d'Universitats Holandeses (VSNU) i el Centre d'Avaluació Danès se centraven en l'avaluació de programes; al Regne Unit els procediments per auditar i avaluar programes estaven sota la responsabilitat dels Comitès de Finançament i la Conferència de Rectors, respectivament. Actualment, tant els holandesos com els francesos han acabat ja el primer cicle d'avaluació i han ampliat l'enfocament de l'avaluació de cara als propers. També Dinamarca, l'any 1999, ha conclòs el seu primer cicle d'activitats d'avaluació i preveu ampliar l'abast de les avaluacions. Aquesta tendència també queda reflectida en la creació de noves agències nacionals d'avaluació que són responsables de més d'una activitat.

En alguns països, el tipus d'activitat que desenvolupa l'agència es negocia amb cada institució a fi de cobrir les seves necessitats específiques, com per exemple a Finlàndia. Altres països avaluen en diferents cicles i duen a terme altres activitats d'avaluació de forma paral·lela, com a Suècia. En molt pocs països les agències, a més de les activitats d'avaluació, tenen la responsabilitat de posar en marxa activitats per a la millora de la qualitat a petició de les institucions d'educació superior i en cooperació amb aquestes.

La gran varietat d'enfocaments de les activitats d'avaluació és deguda, principalment, a les diferències existents els sistemes educatius dels països europeus. Per tant, l'enfocament específic de cada sistema d'avaluació de la qualitat depèn tant del context nacional com de l'institucional. L'enfocament de l'avaluació també varia segons l'objectiu general d'aquesta.

L'estructura organitzativa de les institucions d'educació superior és molt complexa i l'administració és present a molts nivells de l'organització. Per aquest motiu s'ha comprovat la necessitat que l'avaluació tingui en compte les diferents activitats i nivells de les estructures amb poder de decisió de les institucions.

Objectius de l'avaluació

La terminologia de l'avaluació opera, en gran mesura, amb dos conceptes diferents de qualitat. El primer entén la qualitat com l'"adequació als objectius" i es mesura pel grau d'acompliment dels objectius i metes. El segon concepte de qualitat es basa en estàndards i la mesura la qualitat segons el grau d'assoliment d'uns estàndards pre-definits. En general, el primer plantejament ha estat el més acceptat a la majoria de països. Això vol dir que les institucions d'educació superior estan sent avaluades en relació als seus propis objectius definits per entitats externes, com el govern. En aquest cas, però, cal tenir en compte que no tots els objectius de les unitats d'avaluació són sempre operacionals i precisos. A més, els comitès externs sovint emeten judicis en els seus informes d'avaluació que poden reflectir els seus propis estàndards de qualitat professional i acadèmica.

Elements metodològics

Els projectes pilots europeus estaven basats en elements metodològics comuns als processos dels quatre països europeus que ja havien iniciat programes d'avaluació sistemàtics d'abast nacional. La metodologia es basava, doncs, en el següents elements:

- Autonomia i independència, tant del govern com de les institucions d'educació superior, en termes de procediments i metodologia.
- Auto-avaluació.
- Avaluació externa realitzada per un comitè d'experts i una visita a la unitat avaluada.
- Publicació d'un informe.

Els processos d'avaluació, tant institucionals com de programa i auditoria, que han estat introduïts en alguns països i els principis metodològics que ja s'estan aplicant en d'altres, es basen essencialment en aquests quatre principis.

Cal destacar, tot i això, que alguns processos, com ara el danès i el finlandès, inclouen qüestionaris als usuaris com a complement al anàlisi de l'àrea d'avaluació. A Dinamarca, els qüestionaris als estudiants, graduats i empresaris són un element obligatori dins del procés d'avaluació. A Finlàndia es duen a terme enquestes de forma opcional.

Un dels resultats més destacables dels projectes pilot en relació a la metodologia és que aquesta ha de reflectir necessàriament el context nacional, institucional i acadèmic de cada país.

Autoavaluació

L'autoavaluació és l'element central de tots els processos d'avaluació establerts als països europeus. En aquest sentit, tots reconeixen el valor d'un procés analític i autocrític per part dels propis responsables de qualitat de la unitat avaluada. Els continguts i formes de l'autoavaluació, però, varien considerablement. En la majoria de països els informes d'autoavaluació es redacten seguint unes pautes marcades per l'agència d'avaluació. Pautes que difereixen notòriament segons el seu nivell d'especificació, ja que poden tan sols oferir orientació de com redactar l'informe o bé constituir un autèntic marc específic en el que s'ha de basar l'avaluació i els temes que ha de tractar.

L'èmfasi en el procés d'autoavaluació recau principalment en l'anàlisi qualitatiu, tot i que també es demana a les institucions que aportin certes dades quantitatives sobre, per exemple, matriculació, mitjana del temps de finalització de la carrera, estructura del personal i intercanvis internacionals, entre d'altres.

Durant els anys 80, la definició dels indicadors i la informació quantitativa va ser un dels temes de debat més intensos. Actualment, la majoria de processos d'avaluació inclouen informació tant qualitativa com quantitativa. Existeix un consens generalitzat que les dades quantitatives es tinguin en compte en l'avaluació, ja que faciliten una visió general de l'abast i el nivell d'activitats d'una institució. A més, es considera molt important que les institucions d'educació superior considerin aquestes dades a l'hora de planificar activitats orientades a conèixer les seves necessitats. També existeix un acord ampli, però, sobre l'ambigüitat dels indicadors de rendiment, fet que requereix una màxima precaució a l'hora d'aplicar-los. La taxa d'aprovats i suspesos és un exemple clar d'un indicador rellevant per a descriure l'eficàcia d'una institució, però no necessàriament reflecteix la seva qualitat. Un índex baix de suspesos pot indicar que el nivell acadèmic és baix i que resulta fàcil aprovar els exàmens (baixa qualitat), o bé que la institució ha dissenyat un programa adequat per a què els alumnes aprovin (qualitat alta). Per tant, és del tot necessari interpretar les dades quantitatives segons els objectius de les institucions d'educació superior.

Una altre aspecte important que no s'ha resolt de la mateixa forma a tots els països és el de fer públics els informes d'avaluació o mantenir-los com a informació confidencial. Els països que mantenen la confidencialitat dels informes d'autoavaluació argumenten que les institucions estaran així més disposades a presentar informe analític i autocrític. Els països que fan públics els informes argumenten que són un element clau del procés d'avaluació i que proporcionen als usuaris de l'ensenyament superior –com estudiants, pares, empresaris, etc.- una valuosa informació sobre la qualitat de les institucions. La decisió entorn de la publicació de l'informe depèn de diversos factors com ara el context nacional, la definició del que constitueix l'objectiu de l'autoavaluació, el procés d'avaluació en si mateix i la competitivitat que existeix entre institucions, entre d'altres.

L'autoavaluació és una peça clau dins el procés d'avaluació i, per tant, és molt important que compleixi els objectius que es proposa. Primerament, l'autoavaluació ha de proporcionar la

informació suficient i necessària per a què els experts puguin desenvolupar la seva tasca, preparar correctament la visita del comitè extern i facilitar la redacció de l'informe final d'avaluació. Però, a més, l'autoavaluació ha d'oferir a les institucions l'oportunitat de prepara un informe que representi un marc adequat per al treball d'anàlisi d'aspectes rellevants per a la qualitat. Aquest anàlisi pot esdevenir la base d'una contínua millora de la qualitat.

Visita externa

Les persones de fora de la institució que participen en els processos d'avaluació són experts, tant de l'àmbit professional com acadèmic i metodològic, en el camp de la titulació que s'avalua.

Diversos països han adoptat un concepte d'expert "multi-professional", ja que els experts que avaluen una determinada disciplina procedeixen no només del seu camp específic sinó també del sector de l'ensenyament superior o d'altres àrees relacionades amb l'ensenyament i l'avaluació com ara pedagogs, administratius i persones relacionades amb temes de qualitat. Alguns països, com Dinamarca i Holanda, inclouen als comitès externs experts procedents del sector del mercat de treball. Els experts en la matèria avaluada són el que més sovint duen a terme les avaluacions de les titulacions o les avaluacions de programes que se centren bàsicament en el seu contingut acadèmic i no en les seves condicions d'organització i funcionament. Sempre cal tenir en compte, però, que els experts seleccionats per a una avaluació tinguin les qualitats, tant individualment com en equip, que els permetin assolir els objectius definits per avaluar. El propòsit de l'avaluació, doncs, determina la selecció dels experts.

Sovint, els experts entren en el procés d'avaluació un cop les titulacions han lliurat els informes d'autoavaluació. En la majoria dels casos, els experts són els responsables de preparar la visita externa i decidir amb qui volen reunir-se i quins temes tractar amb els diferents responsables i comitès interns d'avaluació. Després de la visita a la institució, es designa un membre del comitè d'experts per exercir les funcions de secretari i esdevenir responsable de redactar l'informe en estreta col·laboració amb el president. Aquest procés és el que se segueix a Suècia i a Finlàndia.

Les agències d'avaluació, com s'ha dit anteriorment, proporcionen als experts suport administratiu i, en alguns casos, ajuda en la redacció de l'informe. De vegades, un representant de l'agència fa de secretari del comitè d'experts, com a Dinamarca i Holanda. En d'altres casos, els experts preparen un esborrany de l'informe que l'agència acabarà d'elaborar, com és el cas de França i la Gran Bretanya. A mesura que cada cop més països incorporen processos d'avaluació de la qualitat, la necessitat de disposar d'experts augmenta i és de preveure, per tant, que els bons experts estiguin molt sol·licitats en un futur proper. En aquest sentit, una divisió del treball entre l'agència i els experts pot ser un factor important a l'hora de reclutar-los.

En aquest context, cal mencionar que en alguns països, com Gran Bretanya, s'han creat un registre d'experts que accepten prendre part en diversos processos d'avaluació durant un temps determinat. Aquests experts reben una formació intensiva sobre el procés d'avaluació i les seves responsabilitats. A la majoria de països, però, el comitè d'experts se selecciona per a cada avaluació determinada. Aquest experts s'incorporen a l'avaluació un cop finalitzada la fase d'autoavaluació i reben una formació menys intensiva. El cas danès representa una excepció, ja que els experts s'involucren en el procés d'avaluació des del primer moment i, per exemple, comenten les pautes de l'autoavaluació abans de presentar-les a les institucions. En aquest cas, els experts, més que una

formació formal, reben una sessió que els posa al corrent sobre l'avaluació i el seu paper en el procés.

La durada de la visita externa varia d'un dia, a Dinamarca, als tres dies, a la Gran Bretanya. No existeix cap normativa respecta a la durada de la visita ni en el cas de les auditories ni en el de les avaluacions institucionals, en les que la durada de la visita es decideix segons la dimensió i la complexitat de la institució avaluada. En termes generals, però, una visita té una durada mitja d'aproximadament tres dies.

L'informe d'avaluació

L'informe d'avaluació és un element clau de cara a l'efecte que ha de tenir el procés d'avaluació. L'informe resumeix les conclusions i les recomanacions que sorgeixen de l'anàlisi de l'autoinforme i la vista dels experts. Però cal dir que l'abast i contingut de l'informe final varia molt a cada país. Alguns informes d'avaluació presenten només els resultats de l'anàlisi, és a dir, el judici dels experts en forma de conclusions i recomanacions. En d'altres, el judici dels experts es presenta en un context analític juntament amb la documentació i l'argumentació de per què s'ofereixen aquelles recomanacions específiques.

Les formes en les que es presenten els informes finals a cada país reflecteixen les actituds tradicionals relacionades amb la necessitat de proporcionar informació a la societat. L'audiència a la que es dirigeix l'informe també condiciona la seva forma i seus continguts, segons es tracti d'alumnes, empresaris o altres usuaris del sistema d'educació o bé es dirigeixi exclusivament a la comunitat acadèmica.

Cal tenir present, però, que les institucions són les principals interessades en l'informe ja que són les responsables de dissenyar els plans de millora de la qualitat i de realitzar el seguiment de les avaluacions. Per tant, és important que els informes siguin operatius, de forma que les recomanacions siguin clares i sense ambigüitats.

La última decisió clau dins el procés d'avaluació és la de fer públic o no de l'informe d'avaluació. A la majoria de països els informes són públics –com a Dinamarca, Finlàndia, França, Holanda, Suècia–. En d'altres països, com Alemanya, són les mateixes institucions les que decideixen publicar o no l'informe. Els països que no publiquen l'informe mantenen que aquest és un document dirigit exclusivament a les institucions avaluades que són les responsables de la seva aplicació. A més, consideren que un informe crític pot incidir negativament en, per exemple, el nombre de matrícules o beques externes per al professorat o recerca. Els països que publiquen l'informe argumenten que contenen una informació molt valuosa per als usuaris sobre la qualitat de l'educació superior. També creuen que publicar l'informe afavoreix el compromís de les institucions en l'aplicació de les mesures de millora per evitar futures valoracions negatives.

Procés de seguiment

En la majoria de països, la fase de seguiment no està inclosa en el procés d'avaluació. La responsabilitat de l'agència acaba amb la publicació de l'informe final. A partir d'aquest moment, les mateixes institucions són les responsables de dissenyar el pla de millores i prendre mesures per controlar la seva implantació. Segons la naturalesa de les recomanacions dels informes d'avaluació, els Ministeris d'Educació també exerceixen un control sobre la seva aplicació. En el cas de Suècia el Rector de la Universitat i el cap de projectes de l'agència nacional d'avaluació sueca, un any després de finalitzar l'auditoria, visiten la institució i discuteixen amb el seu responsable les iniciatives de seguiment que s'han posat en marxa. A Holanda, l'"Insectorate" (inspector) del Ministeri d'Educació és l'òrgan responsable de duu a terme una meta-avaluació sobre la qualitat dels processos d'avaluació. L'"Insectorate", doncs, pot refutar un informe de la qualitat i aconsellar al Ministre d'Educació que redueixi o suprimeixi la subvenció a una institució si no fa un seguiment adequat. A Dinamarca, una ordre ministerial proporciona les pautes per

L'Avaluació de l'Educació Superior a Europa: L'estat dels processos d'avaluació externa a Europa

Alemanya	
Activitat d'avaluació	Es 16 Länder són responsables de les activitats d'avaluació. Hi ha tres agències d'avaluació regionals.
Cicle	La Conferència de Rectors (Hochschulkonferenz) ha iniciat un programa nacional per afavorir l'intercanvi d'informació i d'experiències de millora de la qualitat. Aquest programa es duu a terme des del 1988 i acaba l'any 2000.
Abast/Nivell	Les avaluacions dutes a terme fins ara cobreixen les universitats i les Fachhochschulen (escoles universitàries).
Enfocament	Orientada a nivell de departament.
Objectiu	Control intern i rendiment de comptes.
Elements	Informe d'ensenyament anual/bianual, auto-avaluació, visita d'experts, informe d'avaluació, seguiment que inclou un contracte entre el departament avaluat i el director de la institució.

Àustria: Fachhochschulen	
Nom de la unitat d'avaluació	Fachhochschulrat.
Propietat	Independent.
Estructura	16 membres nomenats pel Ministeri.
Cicle	Cada cinc anys.
Rol de la unitat d'avaluació	Junta d'acreditació i avaluació.
Abast/Nivell	Programes d'estudi.
Enfocament	Programes.
Objectius	Acreditació i millora de la qualitat.
Elements	Una part interna (auto-avaluació), una d'externa (comitè d'experts, visita i informe final) i seguiment.
Aspectes	L'avaluació té en compte 14 aspectes com el pedagògic-didàctic, les activitats de recerca i desenvolupament, la gestió, les activitats internacionals, els recursos, els programes d'estudi, etc.

Tarragona 1999

Àustria: Sector universitari	
Activitat d'avaluació	No hi ha una agència nacional, però sí un marc legal que regula els procediments d'avaluació.
Promotors de les avaluacions	Avaluacions transversals: Ministeri de Ciències i Transport i Universitätenkuratorium. Avaluacions institucionals o de programes d'estudi: Rectors i directors d'estudis.
Abast/Nivell	Projectes (sobre programes d'estudi i disciplines).
Enfocament	Programes, activitats de recerca i institucionals, accions afirmatives (Ministeri Federal).
Objectiu	Millora de la qualitat, pla de desenvolupament de la garantia de la qualitat.
Elements	Opinió del mètode apropiat d'avaluació (opinió d'experts, valoració de l'ensenyament per part dels alumnes, indicadors de rendiment) està a disposició dels qui posen en marxa el procés. Avaluació externa: auto-avaluació, visita d'experts, informe amb propostes per a la millora.
Aspectes	Ensenyament, recerca i aspectes de gestió.

Bèlgica: Comunitat Flamenca	
Nom de la unitat d'avaluació	Comissió Interuniversitària Flamenca.
Propietat	Conferència de Rectors.
Cicle	8 anys.
Rol de la unitat d'avaluació	Coordinació i organització de les avaluacions.
Abast/Nivell	Totes les Universitats.
Enfocament	Programes.
Objectius	Millora de la qualitat i rendiment de comptes.
Elements	Auto-avaluació, visita d'experts i informe públic.
Aspectes	Ensenyament i aprenentatge.

Bèlgica: comunitat francòfona	S'està elaborant la legislació per establir processos d'avaluació tant en el sector universitari com en el no universitari.
--------------------------------------	---

Dinamarca	
Nom de la unitat d'avaluació	Evalueringcenteret
Propietat	Independent, sota els auspicis del Ministeri d'Educació.
Estructura	El consell de direcció està compost pels cinc presidents dels Consells d'Educació nacionals, designats pel Ministre d'Educació.
Cicle	6 anys.
Rol de la unitat d'avaluació	Planificació, iniciació i execució de les avaluacions, funcions administratives en els comitès d'experts.
Abast/Nivell	12 institucions universitàries i institucions no universitàries.
Enfocament	Programes.
Objectius	Millora de la qualitat.
Elements	Auto-avaluació, visites, enquestes als usuaris, informe públic.
Aspectes	Ensenyament i aprenentatge.

Espanya	
Nom de la unitat d'avaluació	Plan Nacional de Evaluación de la Calidad de las Universidades. A les CCAA de Catalunya i Andalusia: Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya (QU) i Unidad para la Calidad de las Universidades Andaluzas (UCUA), respectivament.
Propietat	Consejo de Universidades. A les CCAA de Catalunya i Andalusia: Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya (QU) i Unidad para la Calidad de las Universidades Andaluza (UCUA).
Estructura	La responsabilitat del Plan Nacional recau en l'Assemblea Permanent del Consell, un comitè tècnic n'assumeix la responsabilitat pràctica. La QU es regeix pel Consell de Direcció, format pels rectors i presidents dels Consells Socials de les universitats membres i el president i el director de l'Agència. LA UCUA s'estructura a partir d'un Consell Rector, un Consell Executiu, un Consell Assessor i el Director de la Unitat.
Rol de la unitat d'avaluació	Coordinació i gestió del pla nacional d'avaluació. La QU i la UCUA s'encarreguen de la planificació i coordinació de les avaluacions i preparen el material metodològic.
Abast/Nivell	52 de 64 universitats.
Enfocament	Institucional.
Objectiu	Millora de la qualitat. Promoció de les avaluacions institucionals.
Elements	Auto-avaluació, avaluació externa, informe final de la unitat avaluada. Informe sobre la qualitat de la universitat elaborat pel comitè de qualitat. Informe sobre la qualitat de la universitat elaborat pel comitè tècnic.
Aspectes	Ensenyament, recerca i gestió.

Tarragona 1999

Finlàndia	
N om de la unitat d'avaluació	Agència d'avaluació de l'educació superior finlandesa.
Propietat	Independent, sota els auspicis del M inisteri d'E ducació.
E structura	Consell com post per 12 m em bres, designats pel M inistre d'E ducació, que provenen d'universitats, escoles universitàries, associacions d'estudiants, em preses i indústries. .
Rol de la unitat d'avaluació	<p>Suport a les institucions i al M inisteri d'E ducació en les activitats d'avaluació. Planificació, organització i coordinació del program a d'avaluació.</p> <p>Acreditació: planificació i execució.</p> <p>Avaluació institucional: finançam ent del com itè extern, consulta en la planificació i la form ació del grup d'experts.</p>
A bast/N ivell	20 institucions universitàries i 29 politècniques.
E nfocam ent	<p>Institucional, assignatures, program es i tem es específics. Auditoria i acreditació de politècniques.</p> <p>Acreditació de program es d'especialització i form ació continua.</p>
O bjectius	<p>Politècniques: acreditació i m ilbra de la qualitat.</p> <p>Universitats: m ilbra de la qualitat.</p>
E lem ents	Generalm ent: planificació dels com itès externs, auto-avaluació, avaluació externa i inform e públic.
A spectes	<p>Program es: E nsenyam ent i aprenentatge, en alguns casos recerca.</p> <p>Avaluacions institucionals: estratègies, tem es de gestió, serveis, finances, relacions externes, garantia de la qualitat.</p> <p>Auditories institucionals: estratègies de qualitat.</p>

Holanda: HBO-raad	
N om de la unitat d'avaluació	Associació H olandesa d'U niversitats d'E ducació Professional (H BO - raad).
Propietat	U niversitats d'educació professional (H ogsholen).
C icle	6 anys, el segon cicle sha iniciat el 1998.
Rol de la unitat d'avaluació	Planificació, organització i coordinació de les avaluacions, funcions adm inistratives en els com itès externs.
A bast/N ivell	59 universitats d'educació professional (H ogsholen).
E nfocam ent	Program es.
O bjectiu	M ilbra de la qualitat i rendim ent de com ptes.
E lem ents	Auto-avaluació, visita del com itè d'experts, seguim ent. Inform e d'avaluació públic lliurat en dues parts: una per cada institució i una pel sector en general.
A spectes	E nsenyam ent i aprenentatge.

Holanda: VSNU	
Nom de la unitat d'avaluació	Associació d'Universitats dels Països Baixos (V S N U).
Propietat	Universitats en la forma de Conferència de Rectors.
Estructura	Comitè extern d'avaluació externa de la qualitat, compost per cinc presidents i rectors d'universitats daneses.
Cicle	6 anys, el tercer cicle s'inicia l'any 2000.
Rol de la unitat d'avaluació	Planificació, organització i execució de les avaluacions, funcions administratives en els comitès externs.
Abast/Nivell	14 universitats..
Enfocament	Programes/Assignatures
Objectiu	Increment de la qualitat, millora i rendiment de comptes.
Elements	Auto-avaluació, vista del comitè d'experts, informe públic, meta-avaluació.
Aspectes	Ensenyament, aprenentatge i recerca.

França	
Nom de la unitat d'avaluació	Comitè Nacional d'Avaluació (CNE).
Propietat	Independent, respon directament al President de la República.
Estructura	Consell compost per 17 membres: onze acadèmics, quatre representants del Consell Econòmic i Social, un del Consell d'Estat i un del Tribunal de Comptes.
Cicle	8-9 anys.
Rol de la unitat d'avaluació	Coordinació, planificació i execució de les avaluacions.
Abast/Nivell	Universitats, escoles universitàries sota els auspicis del Ministeri d'Educació Superior.
Enfocament	Institucional, d'assignatures, anàlisi dels objectius de la institució.
Objectius	Finalitats d'auditoria, millora de la qualitat, informació als usuaris, empresaris i societat en general.
Elements	Auto-avaluació quantitativa i qualitativa, visita dels experts, informe confidencial. El CNE elabora un informe final públic.
Aspectes	Totes les activitats: ensenyament i recerca

Tarragona 1999

Irlanda: sector no universitari	
Nom de la unitat d'avaluació	Consell Nacional de Concessions Educatives.
Propietat	Govern.
Cicle	5 anys.
Rol de la unitat d'avaluació	Planificació i execució de l'avaluació i la acreditació de la qualitat.
Abast/Nivell	Institucions no universitàries.
Enfocament	Avaluacions institucionals, avaluacions d'un curs complet, avaluacions de programes, avaluació de noves institucions.
Objectiu	Increment de la qualitat, rendiment de competències, acreditació.
Elements	Estudi intern, vista externa i informe.
Aspectes	Ensenyament i aprenentatge.

Irlanda: sector universitari	
Activitat d'avaluació	Avaluacions pilot.
Propietat	Universitats, els processos són controlats per l'Autoritat d'Educació Superior.
Abast/Nivell	7 universitats.
Enfocament	Depèn dels resultats dels projectes pilot.
Objectiu	Rendiment de competències i millora de la qualitat.
Elements	Avaluació externa, auto-avaluació, visita d'experts, informe públic.
Aspectes	Ensenyament i aprenentatge, recerca, unitats administratives.

Islàndia	
Activitat d'avaluació	El Ministeri d'Educació, Ciències i Cultura duu a terme les avaluacions.
Cicle	Cap
Abast/Nivell	Universitats i institucions sense responsabilitats de recerca.
Enfocament	Programes / Assignatures.
Objectiu	Millora de la qualitat i rendiment de competències.
Elements	Grup d'experts, auto-avaluació, equip d'experts externs assessorats pel grup d'experts, visita, serveis, informe final públic.
Aspectes	Ensenyament i aprenentatge.

Itàlia	
Activitats d'avaluació	<p>D'acord amb la nova legislació:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cada universitat ha d'establir paràmetres determinats d'avaluació de centres. 2. El Ministeri d'Universitats ha creat un comitè nacional per avaluar la eficiència del sistema d'educació superior. 3. Nova regulació de la distribució de fons estatals. <p>Des del 1992 s'han dut a terme diversos projectes pilot per posar a prova diferents processos d'avaluació i millora de la qualitat.</p>

Noruega	
Nom de la unitat d'avaluació	Consell d'Universitats Nòruec.
Propietat	Ministeri d'Educació, Recerca i Afers d'Església.
Estructura	Consell format per 13 membres nomenats pel Ministeri.
Rol de la unitat d'avaluació	Cos consultiu d'educació superior que és, entre d'altres, responsable de l'assegurament i desenvolupament de la qualitat de l'educació superior.
Abast/Nivell	Totes les institucions d'educació superior.
Enfocament	Avaluació institucional, avaluació de programes, aspectes d'interès general per l'educació superior. Auditoria de qualitat.
Objectiu	Assegurament i desenvolupament de la qualitat.
Elements	Als projectes pilot com prenen: conferència inicial, auto-avaluació, visita del comitè extern, informe final públic.
Aspectes	Ensenyament i aprenentatge.

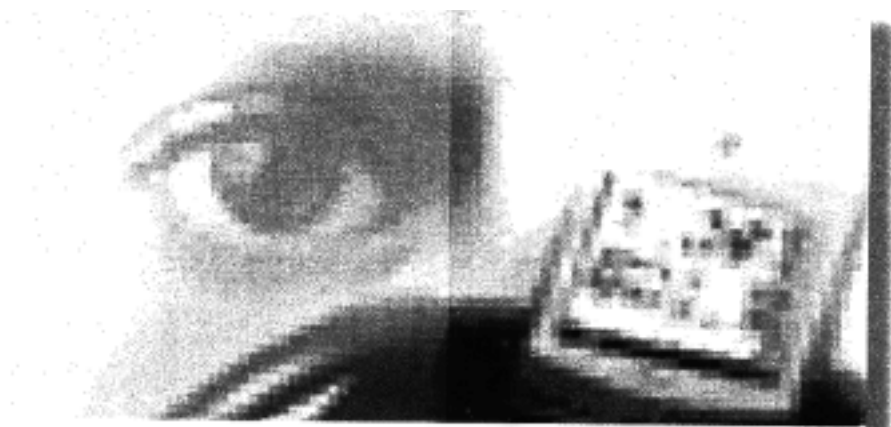
Portugal	
Nom de la unitat d'avaluació	Consell d'Avaluació.
Propietat	Fundació d'Universitats Portugueses (FUP).
Estructura	10 membres de la FUP, universitats, empresa i estudiants.
Cicle	7 anys, el primer cicle finalitza l'any 2000.
Rol de la unitat d'avaluació	Coordinació dels projectes d'avaluació.
Abast/Nivell	15 universitats i una institució universitària pública.
Enfocament	Programes
Objectiu	Millora de la qualitat i rendiment de comptes.
Elements	Auto-avaluació, vista del comitè d'experts, informe final global.
Aspectes	Ensenyament i recerca.

Tarragona 1999

Regne Unit	
Nom de la unitat d'avaluació	Agència d'Avaluació de la Qualitat de l'Educació Superior (QA A)
Propietat	Sectors representatius de les institucions d'educació superior.
Estructura	Un consell, els membres del qual són nomenats pels representants de les institucions d'educació superior (4), pel govern (4) i 6 independents.
Rol de la unitat d'avaluació	En resum: gestió del desenvolupament del programa d'avaluació a les institucions a nivell institucional i de programa. Promoció i suport a la millora contínua de la qualitat. Assessorament al govern sobre els punts forts i febles de les titulacions universitàries. Autorització de cursos d'accés. Auditories en col·laboracions internacionals.
Abast/Nivell	Totes les institucions que ofereixen programes d'educació superior.
Enfocament	Institucional i de programa.
Objectiu	Principalment, rendiment de comptes, però també millora de la qualitat.
Elements	Auditoria: avaluació externa basada en els informes d'auto-avaluació i avaluació de la qualitat i la visita del comitè extern, informe d'auditoria. Avaluació temàtica: avaluació externa, auto-avaluació, visita, informe temàtic d'avaluació.
Aspectes	Auditoria institucional: estratègia de qualitat. Avaluació temàtica: ensenyament i aprenentatge.

Suècia	
Nom de la unitat d'avaluació	Agència Nacional per a l'Educació Superior.
Propietat	Ministeri d'Educació.
Estructura	Consell format per membres nomenats pel govern. El Consell representa la comunitat acadèmica, els estudiants, l'empresari i la indústria. Consta de set departaments, un dels quals és el responsable de l'avaluació.
Cicle	Les auditories tenen lloc en un cicle de 3 anys. Les avaluacions tenen lloc quan es donen les condicions apropiades. Les acreditacions es duen a terme quan se sol·liciten.
Rol de la unitat d'avaluació	Responsabilitat de la coordinació de les activitats d'avaluació a nivell nacional.
Abast/Nivell	Tot el sector públic d'educació superior: 14 universitats, 17 escoles universitàries i 7 escoles de belles arts.
Enfocament	Auditoria de qualitat, program es/assignatures/aspectes relacionats amb l'educació superior i l'acreditació.
Objectiu	Rendiment de comptes i millora de la qualitat.
Elements	1. Auditoria de qualitat: comitè auditor, auto-avaluació, visita del comitè extern, informe. 2. Acreditació: sol·licitud i avaluació externa (inclou una visita a la unitat avaluada) en base als criteris donats. 3. Avaluació de programa/assignatura: varia depenent de la finalitat dels projectes.
Aspectes	1. Intensificació de les estratègies de qualitat. 2. Ensenyament i element de recerca del programa, amplitud i profunditat, recursos. 3. Varia segons la finalitat dels projectes.

Taller de Tarragona

Annexos

LES ACCIONS POSTAVALUACIÓ: Programa

Dijous, 16 de setembre

- 10:15 hores **Arribada dels participants al seminari.**
- 10:45 hores **Benvinguda i presentació**
Lluís Arola -rector de la URV-, Josep M. Freixes -president del Consell Social de la URV- i Antoni Serra Ramoneda -president de l'Agència-
- 11:05 hores **Presentació del seminari i de les conclusions de l'informe 1998**
Gemma Rauret -directora de l'Agència-

Bloc A: LA INFORMACIÓ ALS ESTUDIANTS I A LA SOCIETAT

- 11:15 hores **The information to students in United Kingdom**
Julie Swan -Director of Development, QAA UK-
Presentació i moderació: Josep Oliveras -vicerector URV-
- 12:30 hores **La informació als futurs usuaris a Catalunya**
Francisco Javier Bara -UPC-, Josep Maria Brucart -UAB-, Jacint Jordana -UPF-, Josep Maria Lucas -UB-, Sebastian Rodríguez -UB- i Ignasi Vila -UdG-
Presentació i moderació: Irene Rigau -secretària del CIC-
- 15:30 hores **Debat sobre la proposta presentada**
Presentació i moderació: M. Lluïsa Hernanz -vicerectora UAB-
- 17 hores **Taula rodona: La informació a la societat**
Periodistes: Tony Tysome -Times Higher Education Supplement-, Jean Michel Djian -Le Monde de l'Education, de la Culture et de la Formation-, Josep Playà -La Vanguardia- i Josep Martí Font -El País-
Presentació i moderació: Jacint Jordana -secretari general UPF-

Bloc B: UN ASPECTE CLAU EN LA MILLORA

- 18:15 hores **El paper de les Unitats Tècniques en el procés d'avaluació i el de millora**
Ponència a càrrec de les Unitats Tècniques de les universitats
Presentació i moderació: Pilar Monreal -vicerectora UdG-
- 20 hores **Sortida de l'Hotel per anar a fer un passeig per Tarragona**

Divendres, 17 de setembre

Bloc C: NOVES TENDÈNCIES EN AVALUACIÓ A EUROPA

- 9 hores **The benchmarking experience in United Kingdom**
John Randall -Chief Executive, QAA UK-
Presentació i moderació: Josep M. Villar -vicerector UdL-

Tarragona 1999

11 hores **The needs of modern Europe in terms of Engineering Education**
 Georges Lespinard -President of H3E-
Presentació i moderació: Lluís Jofre -vice-rector UPC-

12:30 hores **The European Network**
 Dorte Kristoffersen -Deputy Director, Danmarks Evalueringsinstitut-
Presentació i moderació: Enric Canela -vice-rector UB-

Bloc D: LES ACCIONS POSTAVALUACIÓ

16 hores **Taula rodona: Les accions postavaluació**
 Andreu Mas-Colell -Comissionat per a Universitats i Recerca-, Jaume Pagès –rector de la Universitat Politècnica de Catalunya-, Lluís Arola –rector de la URV-, Joan Guitart -president del Consell Social de la UPF- i Gemma Rauret –directora de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya-
Presentació i moderació: Antoni Serra Ramoneda –president de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya-

17:30 hores **CONCLUSIONS i CLOENDA**

LLISTAT D'ASSISTENTS AL SEMINARI:**Ponents**

Jean-Michel Djian (*Directeur de la Rédaction de Le Monde de l'Éducation, de la culture et de la formation*)

Dorte Kristoffersen (*Deputy Director, Danmarks Evalueringsinstitut*)

Georges Lespinard (*President of H3E*)

Josep Martí Font (*El País*)

Josep Playà (*La Vanguardia*)

John Randall (*QAA UK*)

Tony Tysome (*Times for Higher Education*)

Swan, Julie (*QAA UK*)

Comissió per a millorar la informació sobre la docència (Agència)

Francisco Javier Bara (*Universitat Politècnica de Catalunya*)

Josep Maria Brucart (*Universitat Autònoma de Barcelona*)

Jacint Jordana (*Universitat Pompeu Fabra*)

Josep Maria Lucas (*Universitat de Barcelona*)

Sebastián Rodríguez (*Universitat de Barcelona i Assessor de l'Agència*)

Ignasi Vila (*Universitat de Girona*)

Esteve Arboix (*Agència*)

Universitat de Barcelona

Lorenzo Albardías; Carmen Caja; Enric I. Canela; Meritxell Chaves; Claudi Mans; Carme Melsió; Carme Panchon.

Universitat Autònoma de Barcelona

Joan Botella; Josep Maria Brucart; Maria Lluïsa Hernanz; Toni Méndez; Joan Piniella; Carme Sala; Marta Vilalta.

Universitat Politècnica de Catalunya

Miquel Amorós; Antoni Elias Fusté; Lluís Jofre; Santi Roca; Benjamín Suarez; Josep Maria Vilalta.

Universitat Pompeu Fabra

Francesc Abad; Jacint Jordana; Joan Palou; Carles Ramió.

Universitat de Girona

Pilar del Acebo Peña; David Brusi Belmonte; Josep Maria Gómez Pallarès; Pilar Monreal; Santi Perera Izquierdo; Victòria Salvadó Martín.

Universitat de Lleida

Mercè Castillo; Josep Maria Cots; Pere Enciso i Rodríguez; Josep Maria Miret Biosca; Josep Maria Villar.

Universitat Rovira i Virgili

Maria Bargalló Escrivà; Ramon Burrut Ribes; Josep Carbó Carbó; Jordi Cartanyà Solé; Xavier Correig Blanchar; Xavier Esteve Agustench; Paula Franch Espuny; Sara Gimeno Vila; Josep Oliveras Samitier; Josep Manel Ricart Pla; Jordi Tous Pallarés; Jacky Verrier Delahaie; Carme Vives Relats.

Consejo de Universidades

Núria Garreta.

Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya

Esteve Arboix Codina; Maria Giné Soca; Bàrbara González Sans; Josep Grifoll Saurí; Anna Prades Nebot; Gemma Rauret Dalmau (Directora de l'Agència); Josep Manel Torres Solà.

Representació Institucional

Lluís Arola (*Rector de la Universitat Rovira i Virgili*)

Josep Mara Freixes (*President del Consell Social de la Universitat Rovira i Virgili*)

Josep Grifoll (*Gerent del Comissionat per a Universitats i Recerca*)

Joan Guitart (*President del Consell Social de la UPF*)

Andreu Mas-Colell (*Comissionat per a Universitats i Recerca*)

Jaume Pagès (*Rector de la UPC*)

Irene Rigau (*Secretària del Consell Interuniversitari de Catalunya*)

Antoni Serra Ramoneda (*President de l'Agència*)

David Serrat (*Director General de Recerca*)

Agència
per a la Qualitat
del Sistema Universitari
a Catalunya

Av. de la Catedral, 6-8, 2a.
08002 Barcelona
Tel. 93 268 89 50
Fax 93 268 89 51
www.agenqua.org
infor@agenqua.org